

Spolufinancováno
Evropskou unií

MUNI

CIZÍ JAZYKY

PŘÍLOHA KOMPETENČNÍHO RÁMCE ABSOLVENTA A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

Finální verze platná od listopadu 2025

Autorský tým: doc. PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.; doc. Mgr. Václava Bakešová, Ph.D.; PhDr. Ivona Dömischová, Ph.D.; Mgr. Petra Fuková, Ph.D.; doc. Mgr. Světlana Hanušová, Ph.D.; Mgr. Věra Hejhalová, Ph.D.; prof. PhDr. Věra Janíková, Ph.D.; Mgr. Gabriela Klečková, Ph.D.; Mgr. Janina Krejčí, Ph.D.; PhDr. Michaela Mádlová, Ph.D.; Mgr. et Mgr. Iva Motlíková; Mgr. Linda Nepivodová, Ph.D.; Mgr. Josef Nevařil, Ph.D.; Mgr. Michaela Pešková, Ph.D.; doc. PhDr. Alena Němcová Polická, Ph.D.; Mgr. Irena Reimannová, Ph.D.; Mgr. Petra Suquet, Ph.D.; Mgr. Martina Trombíková, Ph.D.; doc. PhDr. Klára Uličná, Ph.D.; Mgr. Taťjana Zaňko, Ph.D.

Jazyková redakce: doc. Mgr. Václava Bakešová, Ph.D.

Grafická úprava: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy; Masarykova univerzita

Oponentky: PhDr. Mgr. Iva Koutská, Ph. D.; Mgr. Jitka Sedláčková, Ph.D.

Elektronická verze publikace je dostupná na www.msmt.cz, www.edu.gov.cz

ÚVODNÍ SLOVO

Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství cizího jazyka je společným východiskem pro tvorbu specifických oborových rámců pro přípravu vyučujících angličtiny, francouzštiny, němčiny, ruštiny a jiných cizích jazyků. Je přirozeným doplňkem obecného Kompetenčního rámce absolventa a absolventky učitelství (KRAAU), oba tyto

dokumenty je třeba chápat jako vzájemně propojené a neoddělitelné. V Kompetenčním rámci absolventa a absolventky učitelství cizího jazyka je zdůrazněno to, čím je výuka v těchto oborech specifická a jaké kompetence, mimo kompetence definované v KRAAU, si mají absolventi a absolventky učitelství cizího jazyka osvojit.

prof. PhDr. Věra Janíková, Ph.D.

“ VIZE ABSOLVENTA A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

Profesní kompetence obsažené v tomto Rámci je možné zjednodušeně vyjádřit také formou této vize absolventa a absolventky učitelství:

PŘEJEME SI ABSOLVENTA A ABSOLVENTKU UČITELSTVÍ, KTERÝ NEBO KTERÁ V CO NEJVYŠŠÍ MOŽNÉ MÍŘE:

- rozumí vyučovaným oborům, dále se v nich rozvíjí a zprostředkovává je žákům a žákyním podle jejich vzdělávacích potřeb;
- poznává žáky a žákyně a jejich vzdělávací potřeby a nastavuje s ohledem na ně cíle výuky;
- vede výuku tak, aby umožňovala každému žákovi i žákyni naplňovat jeho či její potenciál bez ohledu na sociální postavení nebo znevýhodnění a maximálně rozvíjet jeho či její klíčové kompetence a gramotnosti;
- podporuje u žáků a žákyň motivaci k učení a reaguje na jejich potřeby;
- vytváří bezpečné prostředí pro učení a vede žáky a žákyně k chování podporujícímu učení, ke spolupráci a vzájemnému respektu;
- vhodně pracuje s digitálním i fyzickým prostředím pro učení;
- hodnotí na základě kritérií a převážně formativně, to zejména znamená, že poskytuje a přijímá zpětnou vazbu a vede k tomu také žáky a žákyně;
- spolupracuje s kolegy a kolegyněmi na výuce a podpoře konkrétních žáků a žákyň a komunikuje s rodiči v zájmu jejich dětí;
- reflektuje svou výuku na základě důkazů o učení žáků a žákyň;
- s oporou o reflexi výuky utváří své sebepojetí v roli učitele či učitelky a řídí svůj další profesní rozvoj;
- odpovědně pracuje s informacemi a s digitálními nástroji, vede žáky a žákyně k demokratickým hodnotám a jedná v souladu s profesní etikou;
- a pečuje o své duševní zdraví a psychohygienu.

KOMPETENČNÍ RÁMEC ABSOLVENTA A ABSOLVENTKY UČITELSTVÍ

Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství je tvořen 18 kompetencemi rozdělenými do 6 oblastí.

1. Vyučované obory a jejich zprostředkování žákům a žákyním

- 1.1. Rozumím vyučovaným oborům a dále se v nich rozvíjím.
- 1.2. Didakticky zprostředkuji obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním v souladu s jejich vzdělávacími potřebami.

2. Plánování, vedení a reflexe výuky

- 2.1. Nastavuji cíle výuky a vedu k nastavování vlastních cílů také žáky a žákyně.
- 2.2. Poznávám vzdělávací potřeby žáků a žákyň a plánuji výuku tak, aby každému žákovi a žákyni umožňovala aktivně se zapojit a dosahovat stanovených cílů.
- 2.3. Podporuji u žáků a žákyň zvědavost a motivaci k učení.
- 2.4. Efektivně vedu výuku a v jejím průběhu zjišťuji míru porozumění žáků a žákyň a reaguji na jejich potřeby.
- 2.5. Reflektuji výuku a vyhodnocuji dosahování stanovených cílů.

3. Prostředí pro učení

- 3.1. Vytvářím bezpečné prostředí pro učení.
- 3.2. Vedu žáky a žákyně k chování podporujícímu učení a ke spolupráci.
- 3.3. Zajišťuji vhodné uspořádání fyzického prostoru i digitálního prostředí, kde se učení odehrává.

4. Zpětná vazba a hodnocení

- 4.1. Hodnotím na základě kritérií a vedu k tomu také žáky a žákyně.
- 4.2. Poskytuji a přijímám zpětnou vazbu a vedu k tomu také žáky a žákyně.
- 4.3. Vedu žáky a žákyně k reflexi jejich učení.

5. Profesní spolupráce

- 5.1. Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi ve prospěch žáků a žákyň a společného profesního růstu.
- 5.2. Spolupracuji s rodiči a širší komunitou školy v zájmu žáků a žákyň.

6. Profesní sebepojetí, rozvoj, etika a duševní zdraví

- 6.1. Systematicky pracuji na utváření svého sebepojetí v roli učitele či učitelky a na svém profesním rozvoji.
- 6.2. Odpovědně pracuji s informacemi a s digitálními nástroji, vedu žáky a žákyně k demokratickým hodnotám a jednám v souladu s profesní etikou.
- 6.3. Systematicky pečuji o své duševní zdraví a psychohygienu.

OBLAST 1 VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Kompetence 1.1: Rozumím vyučovaným oborům a dále se v nich rozvívím.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Mám ve vyučovaných oborech znalosti a dovednosti, které mi umožňují efektivně plánovat a realizovat výuku (viz 2. oblast kompetencí).

- Používám cizí jazyk, který vyučuji, plynule, přesně, efektivně a vhodně v mluvené a psané podobě, minimálně na úrovni C1+ dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.
- Mám znalosti v lingvistických disciplínách (např. fonetika a fonologie, morfologie, syntax, lexikologie, stylistika) na takové úrovni, která je potřebná pro mou pedagogickou praxi.
- Identifikuji a interpretuji vztahy mezi kulturou, literaturou, jazykem a společností a vliv kulturně specifických faktorů na interkulturní komunikaci.
- Orientuji se v teoriích osvojování cizího jazyka a dovedu odvodit jejich implikace pro vlastní výuku.
- Orientuji se v přístupech k výuce cizího jazyka a dovedu aplikovat široké spektrum metod a technik výuky ve vztahu k jednotlivým jazykovým činnostem (produkce, recepce, interakce a mediace) a jazykovým prostředkům a vyhodnocuji jejich vhodnost ve vztahu k potřebám žáků a žákyň a konkrétnímu kontextu.

2. Mám pozitivní vztah k vyučovaným oborům, zajímám se o jejich vývoj a budoucnost.

- Systematicky rozvívám svou interkulturní komunikační kompetenci v jazyce, který vyučuji, prostřednictvím práce s autentickými jazykovými a kulturními materiály, interakcí s mluvčími z různých kulturních prostředí a reflexí kulturních aspektů komunikace.
- Zním české i zahraniční instituce a organizace, které nabízejí možnosti dalšího jazykového, oborového a/nebo oborově didaktického vzdělávání.
- Sleduji platformy nabízející informace o jazyce a jeho výuce a také je nabízím k nahlédnutí svým žákům a žákyním a seznamuji je s nimi.
- Víím, co můj obor formuje a jak se vyvíjí, znám jeho stávající trendy a směřování a tyto trendy adekvátně aplikuji ve výuce.

3. Rozumím tomu, jak ve vyučovaných oborech vzniká (vědecké) poznání, využívám spolehlivé oborové zdroje informací a kriticky zdroje informací hodnotím.	• Orientuji se ve výzkumných metodách používaných v oblasti výuky cizího jazyka a vím, čím se výzkum aktuálně zabývá. • Na základě kontextu a svých vzdělávacích potřeb pracuji s domácími i zahraničními primárními (původní výzkumné články, data a zjištění) a sekundárními zdroji (recenze, metaanalýzy, učebnice). • Kriticky hodnotím důvěryhodnost a spolehlivost odborných zdrojů zaměřujících se na cizí jazyk a jeho výuku.
4. Umím ve vyučovaných oborech využívat moderní technologie.	• Zním principy efektivního využití moderních technologií včetně AI ve vyučování a při učení se cizím jazykům. • Orientuji se v aktuální nabídce technologií vhodných pro výuku a učení se cizím jazykům. • Volím vhodné technologie pro prezentaci, procvičení, monitorování učení, zpětnou vazbu a hodnocení výsledků učení žáků a žákyň. • Využívám přiměřeně moderní technologie k diferenciaci výuky s ohledem na různé vzdělávací potřeby žáků a žákyň.
5. Orientuji se ve vztahu vyučovaných oborů a kurikula na různých stupních vzdělávání.	• Orientuji se ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky a jeho Dodatku a rozumím návaznosti Rámcových vzdělávacích programů na tyto dokumenty. • Rozlišuji vzdělávací potřeby žáků a žákyň v cizím jazyce s ohledem na stupeň vzdělávání. • Formuluji vzdělávací cíle v souladu s očekávanými výsledky učení a průběžně posuzuji jejich přiměřenost, dosažitelnost a smysluplnost s ohledem na konkrétní skupinu žáků a žákyň.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

6. Reflektuji úroveň vlastních kompetencí ve vyučovaných oborech, jsem si vědom/a limitů těchto oborů i svých vlastních a kontinuálně se ve vyučovaných oborech vzdělávám.

- Pravidelně reflektuji vlastní oborově didaktické znalosti a komunikační kompetenci v cizím jazyce a identifikuji oblasti, ve kterých je třeba dalšího rozvoje. Stanovuji si cíle svého profesního rozvoje, vyhodnocuji pokroky a plánuji další kroky ke zlepšení.
- Pravidelně reflektuji a vyhodnocuji dopad své výuky na učení žáků a žákyň a zjištění zohledňuji v další výuce.
- Aktivně vyhledávám zpětnou vazbu od mentorů a mentorek, zkušenějších kolegů a kolegyň z oboru nebo přímo od žáků a žákyň, abych získal/a různé pohledy na svou výuku a mohl/a identifikovat oblasti pro zlepšení.
- Otevřeně přiznávám, když něčemu nerozumím nebo něco neumím a aktivně hledám podporu.
- Aktivně se zapojuji do profesních skupin nebo online komunit, kde sdílím zkušenosti, diskutuji o problémech a učím se od kolegů z oboru.
- Účastním se odborných aktivit zaměřených na své vzdělávací potřeby.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

7. Rozumím souvislostem vyučovaných oborů s jinými obory a průřezovým konceptům, které jsou společné více oborům.

- Vytvářím pro žáky a žákyň příležitosti využití cizího jazyka pro získávání informací z jiných oborů.
- Vedu žáky k tomu, aby používali cizí jazyk jako nástroj pro objevování různých pohledů na svět, porozumění globálním otázkám a rozvoj kritického myšlení.
- Při plánování, vedení a reflexi výuky zohledňuji vztahy mezi prvním a dalšími cizími jazyky a aktivně podporuji vícejazyčnost.

8. Rozumím terminologii, konceptům a vnitřním souvislostem vyučovaných oborů natolik, že dokážu efektivně plánovat a realizovat výuku také pro nadané a mimořádně nadané žáky s hlubokým zájmem o daný obor.

- Při komunikaci se žáky a žákyněmi adaptuji svůj mluvený i písemný projev v cizím jazyce tak, aby jazyková úroveň převyšovala aktuální jazykovou úroveň žáků a žákyně, abych akceleroval/a jejich další rozvoj.
- Diferencuji a graduji vzdělávací obsah cizího jazyka s ohledem na individuální potřeby žáků a žákyně, včetně vícejazyčných/ nebo/a s odlišným mateřským jazykem, nadaných, mimořádně nadaných a s hlubokým zájmem o jazyk.
- Identifikuji vhodné výukové materiály v cizím jazyce s cílem podpořit rozvoj komunikační kompetence každého žáka a každé žákyně, včetně vícejazyčných/ nebo/a s odlišným mateřským jazykem, nadaných, mimořádně nadaných a s hlubokým zájmem o jazyk.

OBLAST 1

VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Komentář k významu kompetence 1.1 pro učení žáků a žákyň

Kompetence 1.1: Rozumím vyučovaným oborům a dále se v nich rozvíjím

Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství cizího jazyka vychází z nejnovějších vědeckých poznatků v oblasti lingvistiky, teorie komunikace, teorií osvojování cizího jazyka, kulturních věd, pedagogiky a didaktiky cizího jazyka a zároveň se opírá o historickou zkušenost. Při formulování kompetencí 1.1. a 1.2. bylo navázáno mimo jiné na již existující *Rámec profesních kvalit učitele cizího jazyka* (Klečková a kol., 2019), který podobně jako tento rámec vymezoval kompetence učitele/učitelky cizího jazyka, které jsou nezbytné pro vykonávání jeho/její profese v podmínkách české školy a umožní optimálně ovlivnit učení žáků. Navazovali jsme rovněž na revidovanou verzi RVP ZV, a to nejen z hlediska shodného užívání termínů, ale zejména v oblasti postupů učitele/učitelky, jimiž se dosahuje očekávaného výsledku učení klíčových kompetencí ve funkčním propojení vybraných znalostí, dovedností, postojů a hodnot v rámci čtyř jazykových činností.

Ve srovnání s jinými vyučovacími předměty je výuka cizího jazyka specifická tím, že cizojazyčná komunikační kompetence se stává nejen cílem a obsahem výuky, ale zároveň i prostředkem/cestou k dosažení cíle. Jazyku i učitelům/kám, kteří používají daný cizí jazyk ve výuce, přináší zvláštní funkce, která je zcela jedinečná ve srovnání s jinými předměty školní výuky, v nichž si žáci/žákyně i učitelé/učitelky zpravidla ani neuvědomují faktor „používání jazyka“ a zpravidla se plně soustředí na obsahy a jejich ztvárnění (Hammadou & Bernhardt, 1987; viz též Píšová a kol., 2011).

S ohledem na tuto jedinečnou skutečnost výuky cizích jazyků učitel/ka cizího jazyka potřebuje komplexní soubor odborných znalostí, jazykových dovedností, pedagogických a oborově didaktických kompetencí, které mu/jí umožňují efektivně realizovat jazykové vzdělávání žáků.

V první řadě je nezbytné, aby sám/sama ovládal/a cizí jazyk, který vyučuje, na vysoké úrovni – minimálně na úrovni C1+ podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (2002). Pouze s takovou úrovní jazykové kompetence může být žákům autentickým jazykovým modelem a účinně je vést při rozvoji všech jazykových činností.

Dále musí učitel/ka disponovat znalostmi o jazyce, tedy znalostmi lingvistickými. Tyto znalosti umožňují porozumět jazykovému systému, a tím i obsahu, který ve výuce zprostředkovává. Na základě těchto znalostí dokáže nejen analyzovat různé typy textů z jazykového hlediska, ale umí užívat relevantní metajazyk a je schopen/a adekvátně reagovat na potřeby žáků při práci s jazykovými prostředky.

Součástí kompetencí učitele/ky cizího jazyka je také schopnost vnímat jazyk v širších souvislostech – tedy chápat vztahy mezi jazykem, kulturou, literaturou a společností a reflektovat, jak kulturně specifické faktory ovlivňují interkulturní komunikaci. Tato dovednost umožňuje připravovat výuku tak, aby byla nejen jazykově, ale i kulturně relevantní, což znamená reflektování kulturního pozadí žáků a žákyň a začleňování různých kulturních perspektiv, zkušeností a jazyků do

výuky.

Zásadní je také orientace v teoriích osvojování cizího jazyka a faktorech, které ovlivňují procesy učení se cizím jazykům včetně individuálních zvláštností žáka/žákyně (Ellis, 2002; Hufeisen & Riemer, 2010, Krashen 2013). Důležitá je rovněž znalost konceptu autonomního učení a učebních strategií (např. Lojová & Vlčková, 2011).

V neposlední řadě musí mít učitel/ka znalost didaktických konceptů a metodických směrů ve výuce cizího jazyka (např. Burwitz-Melzer et al. 2016; Richards & Rodgers, 2014) s důrazem na priority současného postkomunikačního pojetí (Kumaravadivelu, 2005). Měl/a by je umět vhodně aplikovat při rozvoji všech jazykových činností – produkce, recepce, interakce a mediace – a výběr těchto metod přizpůsobovat konkrétním potřebám žáků i kontextu výuky.

Klíčovými koncepty současné didaktiky cizího jazyka jsou (1) *komunikační kompetence* (KK) a (2) *interkulturní komunikační kompetence* (IKK).

Jeden z prvních modelů **komunikační kompetence** vytvořili pro výuku cizích a druhých jazyků Canale (1983) a Canale & Swain (1980), kteří definovali komunikační kompetenci jako souhrn vědomostí a dovedností ve čtyřech oblastech:

1. gramatická kompetence (ovládání gramatických pravidel a struktur, slovní zásoby a výslovnosti),
2. sociolingvistická kompetence (jazykově kompetentní zacházení s různými komunikačními situacemi a kontexty),
3. diskursivní kompetence (schopnost dekódovat a produkovat různé texty),

4. strategická kompetence (schopnost strukturovat komunikační situace, vyrovnávat se s problémy při dorozumění a kompenzovat nedostatečné jazykové možnosti).

Model zahrnuje i znalosti, zejména lingvistické, ale zdůrazňuje přitom zcela zásadním způsobem pojetí jazyka jako nástroje komunikace. Postupně tak pojetí cílů cizojazyčné výuky více zohledňovalo přiřazování jazykových struktur k jejich komunikačním funkcím v reálných situacích, které by měly reflektovat autentickou komunikaci rodilých, ale i nerodilých mluvčích (Littlewood, 1981, 2004; Richards, 2006). Konstrukt komunikační kompetence tak postupně kromě lingvistické kompetence zahrnoval i sociální a kulturní aspekty jazyka a schopnost jazyk funkčně používat adekvátně k situaci, v níž je používán. Konceptualizace komunikační kompetence a posléze interkulturní komunikační kompetence jako cíle cizojazyčného vzdělávání byla dlouhodobým procesem, byla vytvořena celá řada dalších modelů, které sloužily různým účelům. Mezi modely, které výrazně ovlivnily praxi, patřil například Bachmanův model, vytvořený pro účely jazykového testování (Bachman, 1990).

Vlastní model komunikační kompetence předložil také Společný evropský referenční rámec pro jazyky (SERRJ, 2002), který diverzifikuje a vymezuje (1) obecné kompetence a (2) komunikační jazykové kompetence (SERRJ, s. 9). Komunikační jazykové kompetence se týkají konkrétně učení a užívání (cizího) jazyka, umožňují jedinci jazykové jednání s využíváním specifických jazykových prostředků (srov. SERRJ, 2002, s. 9). Řadí se k nim:

1. lingvistické kompetence (lexikální, gramatická, sémantická, fonologická, ortografická a ortoepická kompetence),
2. sociolingvistické kompetence s ohledem na využívání takové jazykové formy při komunikaci, která je vhodná a srozumitelná pro konkrétního příjemce (lingvistické markery sociálních vztahů, řečové

zdvořilostní normy, rozdíly ve funkčních stylech, dialekt či přízvuk),

3. pragmatické kompetence, které zahrnují organizaci a strukturování, žánrově a situativně relevantní volbu jazykového jednání a jeho funkčnost: diskurzivní kompetence, funkční kompetence. (SERRJ, 2002, s. 110-131; Janík a kol., 2023).

Na přelomu tisíciletí byly rozvíjeny modely *interkulturní komunikační kompetence (IKK)*, v nichž se interkulturní složka vztahovala se k celému komplexu dovedností, postojů a znalostí, které jedinci umožňují komunikaci a interakci s partnerem či partnerkou, který/á hovoří jiným jazykem a žije v jiném kulturním kontextu/prostředí (Kostková, 2012; Zerzová, 2012; Freitag-Hild, 2016, s. 136). Rozvoj IKK je dnes považováno za hlavní cíl výuky cizího jazyka a IKK zároveň slouží jako rámec pro definování obsahu výuky (Kostková, 2012; Zerzová, 2012).

V oblasti interkulturní komunikační kompetence se objevily v souvislosti se společenským vývojem počátku 21. století nové požadavky, které se odrazily i v částečné reformulaci cílů cizojazyčné

výuky. K těm se nyní na jedno z čelných míst dostává rozvoj vícejazyčné kompetence (plurilingvismus), která je úzce spojena s tzv. funkčním přístupem k osvojování jazyka, podporou rozvoje jazykového repertoáru jedince a rozvojem interkulturní kompetence v kontaktu s jinými jazyky. Schopnost komunikace ve více jazycích znamená jinými slovy i komunikaci s více kulturami, a tím se do popředí zájmu jazykového vzdělávání dostává i rozvoj plurikulturní kompetence. Nově formulované cíle v oblasti rozvoje interkulturní komunikační kompetence s ohledem na rozvoj kompetence plurilingvní a plurikulturní nalézáme v tzv. Dodatku k Evropskému referenčnímu rámci pro jazyky (CEFR CV, 2020), v němž je zdůrazněno, že kompetence v různých jazycích se vzájemně ovlivňují a tvoří součást komplexního jazykového repertoáru jedince, který se v konkrétní komunikační situaci stává interkulturním mediátorem. Jednou z příležitostí, jak těchto nově akcentovaných cílů cizojazyčné výuky dosahovat, je promyšlený rozvoj mediační kompetence (Janík a kol., 2023).

OBLAST 1 VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Kompetence 1.2: Didakticky zprostředkují obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním v souladu s jejich vzdělávacími potřebami.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Srozumitelně a fakticky správně zprostředkují obsah vyučovaných oborů žákům a žákyním na příslušném stupni vzdělávání v souladu s jejich vzdělávacími potřebami, tj. obsah didakticky transformují.

- Komunikuji převážně v cílovém jazyce a český jazyk používám s jasným cílem.
- Srozumitelně a fakticky správně zprostředkují a u žáků a žákyň rozvíjím jazykové prostředky (slovní zásoba, gramatika, výslovnost, pravopis) a jazykové činnosti (recepce, produkce, interakce, mediace) s ohledem na daný stupeň vzdělávání a vzdělávací potřeby žáků a žákyň.
- Volím obsah tak, aby bylo dosaženo vyváženosti mezi pozorností věnovanou významu a formě, plynulosti a správnosti.
- Do výuky zařazuji obsahy a aktivity, které u žáků a žákyň podporují rozvoj jazykového povědomí tím, že upozorňuji na podobnosti a odlišnosti mezi češtinou jako jazykem vzdělávání a jinými jazyky.
- Do výuky začleňuji obsahy a aktivity, které u žáků a žákyň podporují rozvoj kulturního povědomí a vedou k porozumění vlastní i cizí kultuře.

2. V rámci didaktické transformace efektivně vytvářím příležitosti pro učení a využívám vhodné vyučovací metody a prostředky pro učení, např. učební úlohy, situace, modely a modelové příklady, a informační zdroje, včetně digitálních (viz také kompetence 2.2).

- Vytvářím příležitosti k autentické a smysluplné komunikaci v cílovém jazyce.
- Při výuce vhodně využívám, kombinuji, popř. adaptuji dostupné autentické i neautentické výukové materiály, které odpovídají věku, jazykové a kognitivní úrovni žáků a žákyň, jejich potřebám a zájmům.
- Připravuji pro žáky a žákyň učební materiály a využívám k tomu různé didaktické prostředky včetně digitálních technologií.
- Využívám učební úlohy a situace, v nichž žáci a žákyň využívají dosavadní znalosti, dovednosti a zkušenosti, pracují s různými zdroji informací a adekvátně se podílejí na rozvoji své komunikační kompetence.
- Jazykové prostředky (gramatiku, slovní zásobu, výslovnost a pravopis) vnímám pouze jako dílčí součást komunikační kompetence, a proto zaměřuji výuku zejména na rozvoj jazykových činností (produkci, recepci,

	interakci a mediaci).
3. Zprostředkuji žákům a žákyním souvislosti mezi oborovou teorií, reálnými jevy a životní praxí, včetně aktuálního dění (viz také kompetence 2.3).	• Do výuky začleňuji aktivity, které podporují používání cizího jazyka v reálném životě (např. při vyhledávání informací v různých zdrojích, při online komunikaci, při cestování). • Připravuji pro žáky a žákyně takové aktivity, které žákům/žákyním umožní navázat kontakt s vrstevníky z odlišného kulturního a jazykového prostředí. • Vedu žáky a žákyně k práci s autentickými informačními zdroji (tištěnými, digitálními, multimediálními aj.). • Motivuji žáky a žákyně k samostudiu a učení se cizímu jazyku i v mimoškolním prostředí.
4. Vyučované obory zprostředkovávám jako otevřené a stále se vyvíjející, a jako provázané s dalšími obory; ne jako uzavřené a izolované soubory vědění.	• Cizí jazyk prezentuji jako živý systém, který se vyvíjí a odráží kulturu, historii a společenské změny, jako otevřený a dynamický systém, který je provázaný s dalšími disciplínami, např. s historií, literaturou, geografii, hudbou, uměním atd. • Výuku průběžně inovuji a přizpůsobuji ji proměňující se vnější realitě (vývoj didaktiky cizích jazyků, jazyková politika státu, geopolitická situace). • Používám výukové materiály, které ilustrují různé podoby jazyka (tj. variety, styly, registry) v různých kontextech komunikace v daném jazyce.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Pracuji s prostředím pro učení žáků, včetně digitálního, tak, aby podporovalo jejich učení ve vyučovaných oborech (viz také 3. oblast kompetencí).

- Podporuji žáky a žákyně v používání cílového jazyka.
- Nabízím žákům a žákyním různé nástroje včetně digitálních pro rozvoj jazykových prostředků a řečových/jazykových činností a strategií učení.
- Vytvářím podnětné a bezpečné prostředí, v němž žáci a žákyně nabývají nové poznatky, rozvíjejí své dovednosti nebo získávají zpětnou vazbu.
- Vedu žáky a žákyně ke smysluplnému využívání digitálních technologií, jako jsou jazykové aplikace, online slovníky a sociální média, povzbuzuji je k reflexi o využívání digitálních technologií.

6. Pracuji s předporozuměními (prekoncepty), včetně chybných porozumění (miskonceptů), která žáci a žákyně mají o klíčových pojmech ve vyučovaných oborech, a s častými chybami a překážkami pro porozumění obsahu.

- Ověřuji, s jakými znalostmi žáci a žákyně přicházejí z předchozí etapy jazykového vzdělávání a dokážu na ně navázat.
- Uvědomuji si, které obsahy a postupy jsou pro žáky a žákyně obtížné, jakých chyb se zpravidla dopouštějí a dokážu analyzovat jejich příčiny a uplatňovat metody vedoucí k jejich předcházení či odstranění.
- Chybu (miskoncept) považuji za přirozenou a nezbytnou součást učebního procesu, žákům a žákyním poskytuji formativní zpětnou vazbu a promyšlenou a soustavnou podporu.

7. Vhodně využívám oborově-didaktické koncepty specifické pro vyučované obory, a to zejména při plánování, realizaci a reflexi výuky a v procesu zpětné vazby a hodnocení (viz 2. a 4. oblast kompetencí).

- Opírám se o relevantní didaktické koncepty a aktuální teorie osvojování jazyka při plánování výuky, volbě metod, poskytování zpětné vazby i hodnocení. Tyto poznatky cíleně propojuji s konkrétním výukovým kontextem a potřebami žáků a žákyně.
- Při plánování výuky vycházím z reflexe předchozí práce a zohledňuji aktuální úroveň znalostí, dovedností a potřeb žáků a žákyně ve vztahu ke stanoveným cílům výuky.
- Používám promyšlenou kombinaci metod a přístupů k výuce cizího jazyka, která vede k rozvoji interkulturní komunikační kompetence.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

8. Vedu žáky a žákyně ve vyučovaných oborech ke kritickému uvažování a k tvůrčí činnosti a etickému jednání.

- Vedu žáky a žákyně k tomu, aby uměli/y získat informace v cílovém jazyce a tyto kriticky vyhodnocovat.
- Vedu žáky a žákyně k tomu, aby si utvářeli/y svůj vlastní názor a byli schopni/y tento prezentovat a diskutovat o něm.
- Vedu žáky a žákyně k tomu, aby diskusi nezakládali/y pouze na pocitech či domněnkách, ale na logických argumentech a datech.
- Volím témata a plánuji činnosti, které poukazují na provázanost jazyka a kultury a vedou k mezikulturnímu porozumění a oceňování významu kultury i citlivosti vůči ní v komunikaci. Vedu žáky a žákyně k respektování kulturních odlišností a k toleranci.
- Rozvíjím u žáků a žákyně vyšší úroveň myšlení a komunikační kompetenci mj. tím, že kladu otevřené otázky, a povzbuzuji ke kladení otázek a oceňuji chuť se ptát („Proč..., Co by se stalo, kdyby..., Jak bys vysvětlil, že..., Jaký je tvůj názor...?“).

9. Zprostředkovávám žákům a žákyním průřezová témata a koncepty, které jsou společné více oborům; případně vyučuji také mezioborově, tematicky.

- Cíleně zařazuji do výuky vhodná průřezová a mezioborová témata a volím či vytvářím vhodné učební materiály.
- Pro zprostředkování průřezových a mezioborových témat dokážu volit a uplatňovat vhodné výukové metody, např. projektovou či badatelsky orientovanou výuku.
- Propojuji vzdělávací obsahy různých oborů na základě spolupráce s vyučujícími těchto oborů.

10. Mám ucelenou koncepci výuky na příslušném stupni vzdělávání ve vyučovaných oborech, a to včetně koncepce výuky žáků a žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně nadaných a mimořádně nadaných.

- Ve výuce cizího jazyka uplatňuji promyšlený koncept, který zohledňuje úroveň osvojení cizího jazyka žáků a žákyně, jejich individuální schopnosti, zájmy a speciální vzdělávací potřeby, včetně toho, zda je jejich mateřský jazyk vyučovaný nebo jiný cizí jazyk.
- Koncipuji a realizuji diferencovanou výuku, aby byli všichni žáci a žákyně vedeni/y k dosažení osobního maxima. Do výuky integruji například úlohy různé náročnosti, skupinovou práci, projektovou činnost a nabízím adekvátní formu podpory/scaffoldingu.
- Zohledňuji výhody a nevýhody různých přístupů k výuce cizího jazyka, výukových materiálů a digitálních nástrojů s ohledem na měnící se potřeby žáků a žákyně.
- Vyhledávám a zprostředkovávám mezinárodní kontakty a spolupráci, organizuji výměnné pobyty a projekty

(např. eTwinning), čímž umožňují žákům a žákyním navázat kontakt s vrstevníky z odlišného kulturního a jazykového prostředí.

- Při zohledňování žáků a žákyň se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují s dalšími aktéry (třídní učitel, asistent pedagoga, speciální pedagog, pracovníci školního a školského poradenského pracoviště, zákonní zástupci žáka/žákyně). Pravidelně s těmito pracovníky konzultují zvolené metody výuky, pokrok a hodnocení žáků a žákyň.

OBLAST 1

VYUČOVANÉ OBORY A JEJICH ZPROSTŘEDKOVÁNÍ ŽÁKŮM A ŽÁKYNÍM

Komentář k významu kompetence 1.2 pro učení žáků a žákyň

Z hlediska didaktického zprostředkování klíčových obsahů vyučovacích předmětů cizí jazyk a další cizí jazyk vychází Kompetenční rámec absolventa a absolventky učitelství cizího jazyka z konceptu funkční jazykové a čtenářské gramotnosti a konceptu jazykových činností v rámci rozvoje komunikační kompetence, kterými jsou jazyková recepce a produkce, interakce a mediace (CEFR Companion Volume, 2020).

- Recepce zahrnuje přijímání, zpracování informací v psané nebo mluvené podobě, porozumění těmto informacím a jejich kritické hodnocení a interpretace.
- Produkce představuje dovednost samostatného vytváření mluveného a psaného projevu v cizím jazyce
- Interakce je dovednost efektivně se zapojovat do psané nebo mluvené komunikace/interakce v cizím jazyce.
- Mediace je založena na zprostředkování informací či významů, ať už v rámci jednoho jazyka, mezi dvěma či několika různými jazyky.
- Tyto koncepty jsou ukotveny v aktuálním přístupu k výuce cizích jazyků, kterým je **postkomunikační přístup** (Meißner, 2001; Kumaravadivelu, 2005; Martinez & Meißner et al., 2018). K

přechodu od komunikačního k postkomunikačnímu přístupu (např. Spada 2007; Kurtz 2013) došlo v 90. letech (Piepho 1990), což bylo způsobeno zvyšováním a narůstající rozmanitostí pragmaticky orientovaných výukových a učebních technik a potřebou doplnit didaktické zásady tak, aby bylo možné lépe pochopit a uplatňovat metodické postupy potřebné pro moderní výuku cizích jazyků.

Postkomunikační přístup významněji akcentuje zejména výuku zaměřenou na žáka, celostní a činnostní učení, interkulturalitu a uplatňování zásad didaktiky vícejazyčnosti (Martinez & Meißner et al., 2018; Funk, 2010). Učení cizímu jazyku je chápáno jako kognitivní proces probíhající v sociálním kontextu.

Při didaktickém zprostředkování obsahů oborů školního vzdělávání cizí jazyk a další cizí jazyk v současném postkomunikačním období, jsou uplatňovány zejména následující klíčové didaktické principy:

1. *Zajištění jazykového vstupu (input) a jazykového výstupu (output):* Ve výuce je třeba zajistit dostatečný a srozumitelný jazykový vstup cílového jazyka (např. poslech, čtení, reálná komunikace), v reálných a smysluplných kontextech. Nejedná se přitom pouze o dostatečnou nabídku textů v cizím jazyce, ale i vyučovaný jazyk používaný učitelem/kou, který je obsahem i médiem výuky cizích jazyků (Fritz & Faistauer, 2008). Zajištěním bohatého jazykového vstupu jsou vytvářeny

- podmínky pro intuitivní osvojování znalostí cizího jazyka (*implicitní znalost*). Zároveň je ve výuce třeba zajistit dostatek příležitostí k realizaci různých typů komunikačních úloh pro jazykovou produkci žáků a žákyň (output), kdy je jazyk používán v souvislosti se smysluplným obsahem a s cílem porozumět a sdělovat význam v reálných situacích. (Ellis & Shintani, 2014)
2. *Vyváženost mezi osvojováním formalizovaných slovních spojení (chunks) a znalostí o jazyce*: Ve výuce je třeba dbát na vyvážené osvojování jak bohatého repertoáru ustálených jazykových prostředků (tedy ustálené výrazy a slovní spojení, které se v jazyce často opakují a používají jako celek) a pravidel jejich užívání, tak i znalostí gramatických pravidel. Tato pravidla žákům a žákyním umožňují tvořit vlastní sdělení na základě znalostí jazykového systému a zároveň umět používat běžné jazykové vzorce, které zní přirozeně a automatizovaně (Ellis & Shintani, 2014).
 3. *Vyváženost zaměření na význam a správnost jazykových prostředků*: Kromě porozumění významu je třeba, aby si žáci a žákyně zažili řízené učení se pravidlům a strukturám jazyka (explicitní znalost), které jim pomáhá jazyk pochopit na hlubší úrovni, uvědomovat si jazykové struktury (např. výslovnost, pravopis, gramatická pravidla apod.) a učit se všimnout si správného jazykového tvaru (Ellis & Shintani, 2014).
 4. *Dostatek příležitostí ke komunikaci a interakci*: Ve výuce je třeba zajistit příležitosti komunikovat v cizím jazyce. Je důležité vytvářet situace a příležitosti, ve kterých mohou žáci využívat jazyk k vlastnímu vyjadřování (Ellis & Shintani, 2014). Interakce je hlavním předpokladem pro rozvoj komunikační kompetence v cizím jazyce, což z hlediska výukových metod znamená umožnění učit se jazyku v komunikačních situacích a pomocí úloh, v nichž žáci a žákyně mohou rozvíjet volný mluvený či psaný projev (Fritz & Faistauer, 2008; Funk, 2010).
 5. *Opakované procvičování*: Osvojování cizího jazyka je dlouhodobý proces, jazykové znalosti a dovednosti jsou osvojovány postupně/cyklicky. K tomu, aby si je žáci a žákyně plně osvojili a zvládli je používat správně, je zapotřebí čas a opakované procvičování.
 6. *Uplatňování zásad didaktiky vícejazyčnosti*: Proces učení se (dalšímu) cizímu jazyku je úspěšnější, pokud se ve výuce upozorňuje na podobné jevy i rozdíly mezi jednotlivými jazyky (včetně mateřského) a využívá se zkušeností žáků a žákyň s učením se cizím jazykům (Janíková, 2013) i jejich individuálního jazykového repertoáru.
 7. *Uplatňování individuálního přístupu k žákům/žákyním a diferenciací výuky*: V centru takto zaměřené výuky cizího jazyka je učící se jedinec, přičemž vyučující při plánování výuky reflektuje jeho/její zájmy, požadavky a předpoklady k učení, zohledňuje učební typy a způsoby učení a reflektuje specifické sociální, kulturní a osobnostní předpoklady. S tím je úzce spojena potřeba diferenciací výuky vzhledem k potřebám žáků a žákyň intaktních i žáků a žákyň se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků a žákyň nadaných a mimořádně nadaných (Janíková et al., 2013). Zohledňování individuálních rozdílů žáků a žákyň probíhá prostřednictvím střídání výukových metod a aktivit a nabízením různých příležitostí a strategií, aby se všichni/všechny žáci a žákyně mohli do učení cizího jazyka zapojit podle svých potřeb, motivací, předchozích zkušeností a schopností apod. (Ellis & Shintani, 2014)
 8. *Respektování subjektivních aspektů při učení se cizímu jazyku*: Je třeba, aby si vyučující uvědomili to, že učení se novému jazyku má pro žáky a žákyně i subjektivní (osobní) rozměr.

Proto je důležité nabízet příležitosti, které jim umožní navázat vztah k cizímu jazyku a formovat svou identitu v tomto jazyce, vytvořit si citové pouto k cizímu jazyku a objevovat, jak jim daný jazyk pomáhá chápat svět (Ellis & Shintani, 2014).

9. *Uplatňování různých způsobů hodnocení výsledků učení:* Při hodnocení jazykové způsobilosti žáků a žákyň v cizím jazyce je důležité hodnotit jak řízenou, tak volnou produkci. Je důležité, aby byli hodnoceni nejen podle toho, jak zvládají gramatické struktury, ale také podle toho, jak plynule a

přirozeně je dokázou používat v komunikaci. To umožňuje získat celistvý obraz o jazykových schopnostech žáků a žákyň, tedy o jejich komunikační kompetenci. (Ellis & Shintani, 2014). Zároveň je důležité, aby získávali dostatek informací o svém učebním pokroku a osvojovali si schopnost sebehodnocení. Důraz je kladen na hodnocení formativní, které je vhodně propojováno s hodnocením sumativním.

Bibliografie

- Bachman, L. F. (1990). *Fundamental considerations in language testing*. Oxford University Press.
- Burwitz-Melzer, E., Melhorn, G., Riemer, C., Bausch, K.-R. & Krumm, H.-J. (Hrsg.). *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. 6. völlig überarbeitete und erweiterte Auflage. A. Francke Verlag.
- Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment: Companion volume*. (2020). Council of Europe.
- Ellis, R. (2002). Does form-focused instruction affect the acquisition of implicit knowledge? A review of the research. In: *Studies in Second Language Acquisition* 24, s. 223-236.
- Ellis, R. & Shintani, N. (2014). *Exploring language pedagogy through second language acquisition research*. Routledge.
- Freitag-Hild, Britta (2016). Interkulturelle kommunikative Kompetenz. In: Burwitz-Melzer, E., Melhorn, G., Riemer, C., Bausch, K.-H. & Krumm, H.-J. (Hrsg.). *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. A. Francke Verlag, s. 136-140.
- Fritz, T. & Faistauer, R. (2008) Prinzipien eines Sprachunterrichts In Bogenreiter-Feigl, E. (Hrsg.). *Paradigmenwechsel? Sprachenlernen im 21. Jahrhundert: Szenarios – Anforderungen – Profile – Ausbildung*. Verband Österreichischer Volkshochschulen, s. 125-133.
- Funk, H. (2010). Methodische Konzepte für den Deutsch als Fremdsprache – Unterricht. In C. Fandrych, B. Hufeisen, H.-J. Krumm, & C. Riemer (Eds.), *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. De Gruyter, s. 939-951.
- Hammadou, J., & Bernhardt, E. (1987). On being and becoming a foreign language teacher. *Theory into Practice*, 26(4), 301-306.
- Hufeisen, B., & Riemer, C. (2010). Spracherwerb und Sprachenlernen. In: Krumm, H.-J., Fandrych, C., Hufeisen, B., & Riemer, C. (Hrsg.). *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Ein internationales Handbuch*. De Gruyter, s. 737-752.
- Janík, T., Slavík, J., Hajerová Müllerová, L., Jirotková, D., Mentlík, P., Pišová, M., Rohlíková, L., Vondrová, N., Janíková, V., Hanušová, S. & Uličná, K. (2023). *Model systému profesní podpory pro cizí jazyky*. NPI.
- Janíková, V. (2013). *Mnohojazyčnost a didaktika cizích jazyků*. Masarykova univerzita.
- Janíková, V., Hanušová, S., Grenarová, R., & Kyloušková, H. (2013). *Výuka cizích jazyků v inkluzivní třídě*. Masarykova univerzita.
- Klečková, G., Hanušová, S., Pišová, M., Janíková, V., Orlova, N., Mašková, I., Kourkzi, A. & Kolmašová, K. (2019). *Rámec profesních kvalit učitele cizího jazyka*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání. Dostupné na <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22355/ramec-profesnich-kvalit-ucitele-ciziho-jazyka.html>
- Kostková, K. (2012). *Rozvoj interkulturní komunikační kompetence*. Masarykova univerzita.
- Krashen, S. (2013). *Second language acquisition: Theory, applications and some conjectures*. Cambridge University Press.
- Kumaravadivelu, B. (2005). *Understanding language teaching. From method to postmethod*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

- Kurtz, J. (2013). Der Kommunikative Ansatz und seine Bedeutung für die Theorie und Praxis des Fremdsprachenunterrichts. *Fremdsprachen lehren und lernen*, 42(1), 80-93.
- Littlewood, W. (1981). *Communicative language teaching: An introduction*. Cambridge University Press.
- Littlewood, W. (2004). The task-based approach: Some questions and suggestions. *ELT Journal*, 58(4), 319-326.
- Lojová, G. & Vlčková, K. (2011). *Styly a strategie ve výuce cizích jazyků*. Portál.
- Martinez, H. & Meißner, F.J. (Hrsg.) (2018). *Fremdsprachenunterricht: Geschichte – neokommunikativer Ansatz – Methodik und Lehrwerke*. Tübingen: Narr Verlag.
- Meißner, F.J. (Hrsg.) (2001). *Bausteine für einen neokommunikativen Französischunterricht: Lernerzetriertheit, Ganzheitlichkeit, Handlungsorientierung, Interkulturalität, Mehrsprachigkeitsdidaktik*. Tübingen: Narr Verlag.
- Piepho, H. E. (1990). Kommunikativer DaF-Unterricht heute: Überlegungen zum Einstieg in die "postkommunikative Epoche". *Deutsch lernen (X)*2, 122-142.
- Píšová, M., Hanušová, S., Kostková, K., Janíková, V., Najvar, P., & Tůma, F. (2013). *Učitel expert: jeho charakteristiky a determinanty profesního rozvoje (na pozadí výuky cizích jazyků)*. Masarykova univerzita.
- Píšová, M., & Kostková, K. (2015). Didaktika cizích jazyků. In I. Stuchlíková & T. Janík (Eds.). *Oborové didaktiky: Vývoj – stav – perspektivy*. Masarykova univerzita, s. 67-92).
- Píšová, M., Najvar, P., Janík, T., Hanušová, S., Kostková, K., Janíková, V., Tůma, F., & Zerzová, J. (2011). *Teorie a výzkum expertnosti v učitelské profesi*. Masarykova univerzita.
- Richards, J. C. (2006). *Communicative language teaching today*. Cambridge University Press.
- Richards, J.C. & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. 3rd ed. Cambridge University Press.
- Spada, N. (2007). Communicative language teaching. Current status and future prospects. In: Cummins, J. & Davison, Ch. (eds.). *International handbook of English language teaching. Part 1*. New York, s. 271-301.
- Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*. (2002). Univerzita Palackého v Olomouci.
- Zerzová, J. (2012). *Interkulturní komunikační kompetence a její rozvíjení v hodinách anglického jazyka na 2. stupni ZŠ*. Masarykova univerzita.

“PŘÍKLADY OBOROVĚ SPECIFICKÉHO NAPLNĚNÍ JEDNOTLIVÝCH KOMPETENCÍ VE VÝUCE:

CIZÍ JAZYKY

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.1: Nastavuji cíle výuky a vedu k nastavování vlastních cílů také žáky a žákyně.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Jsem přesvědčen/a o potenciálu každého žáka a každé žákyně postupně dosáhnout stanovených cílů.

- Vysvětluji, že každému vyhovuje jiný způsob, jak se učit cizí jazyk, a že je třeba se snažit objevit svoji vlastní cestu. Během výuky představuji různé strategie učení a vybízím žáky a žákyně, aby si je vyzkoušeli.
- Nabízím žákům a žákyním srovnání s jinými dovednostmi, které se jim již podařilo naučit (např. jízda na kole, plavání, malování, hra na hudební nástroj).

2. Cíle výuky nastavuji na základě znalostí oboru a způsobů jeho zprostředkování (kompetence 1.1 a 1.2), reflexe předchozí výuky (kompetence 2.5) a vzdělávacích potřeb žáků a žákyně (kompetence 2.2).

- Cíle volím tak, aby vedly k celkovému rozvoji (interkulturní) komunikační kompetence v cizím jazyce. Do výuky vyváženě zařazuji aktivity zaměřené na význam a formu, plynulost a správnost a na rozvoj všech jazykových činností (recepce, produkce, interakce, mediace).

Například:

- Cíl zaměřený na formu (správnost): Žák nebo žákyně tvoří správný tvar sloves v minulém čase.
- Cíl zaměřený na produkci (plynulost, význam): Žák nebo žákyně sdělí v několika větách, co dělal/a během víkendu.

3. Cíle nastavuji tak, aby vedly k naplnění očekávaných výstupů a rozvoji klíčových kompetencí a gramotností v souladu s ŠVP/RVP. Zařazuji také cíle průřezových témat.	• Tam, kde je to vhodné, propojuji v nastavení cílů: - složku jazykovou (např. slovní zásoba, gramatika, jazykové činnosti) - klíčové kompetence (např. řešení problémů, spolupráce) - průřezová témata (např. enviromentální výchova) - čtenářskou a pisatelskou gramotnost. • Například: Žák nebo žákyně v rámci tématu „Životní prostředí“ vyjádří a obhájí v diskuzi svůj názor na třídění odpadu s použitím vhodné slovní zásoby a gramatických struktur.
4. Vedu žáky a žákyně k porozumění cílům výuky.	• Sdílím s žáky a žákyněmi cíle výuky a doptávám se, jak těmto cílům rozumí. Podle jazykové úrovně žáků a žákýň tuto diskuzi vedu v cílovém jazyce nebo v češtině. Vysvětluji, jak jednotlivé aktivity přispívají k dosažení cílů a jaký je jejich smysl. Na konci vyučovací hodiny s žáky a žákyněmi reflektuji naplnění cílů. • Například při výuce konverzačního tématu "Naše škola" vysvětlím cíl (Popsat návštěvníkovi naši školu) a poté se žáky a žákyněmi diskutujeme o tom, jak cíli rozumí, co myslí, že o škole budou moci říci apod.
5. Plánuji sekvence navazujících vyučovacích hodin směřujících k dlouhodobým cílům.	• Při plánování výuky mám stále na zřeteli dlouhodobý cíl, kterým je rozvoj cizojazyčné (interkulturní) komunikační kompetence žáka a žákyně, přičemž v sekvencích vyučovacích hodin je zřejmá postupná progresse tématu. • Například při výuce konverzačního tématu "Jídlo a stravování" věnuji první hodiny základní slovní zásobě a frázím, postupně přidávám složitější struktury a situační dialogy. Následně mohu zařazovat komplexnější aktivity jako diskuse o zdravém životním stylu a/nebo o typických pokrmech různých kultur. Celou sekvenci vyučovacích hodin završím projektem, kde žáci a žákyně prakticky využijí nabyté znalosti a dovednosti (např. navrhují jídelníček na víkend pro skupinu turistů, kteří objevují danou zemi).

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

6. Formulují postupné kroky k naplnění cílů (či více možných úrovní naplnění cílů) a podporují žáky a žákyně podle jejich vzdělávacích potřeb tak, aby dosahovali maximálního pokroku a aby postupně mohli každý žák a žákyně stanovených cílů dosáhnout.

- Kroky k naplnění cílů odlišují v rovině rozsahu, úrovně a komplexnosti jazykových prostředků a činností. Průběžně sledují pokrok jednotlivých žáků a žákyní a podporují je, aby si vlastní pokrok uvědomovali. Poskytují různé formy podpory podle potřeb (individuální konzultace, vrstevnické učení, formativní zpětnou vazbu, další možnosti procvičování).
- Například v oblasti mluvené interakce formulují gradované cíle: žák nebo žákyně v interakci o trávení volného času nejprve pouze odpovídá na jednoduché otázky. Později iniciuje, rozvine a následně ukončí diskuzi o volném čase.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

7. Zapojují žáky a žákyně do nastavování cílů a vedu je k formulaci vlastních cílů učení.

- Vedu žáky a žákyně k tomu, aby se zamýšleli, co chtějí umět v cizím jazyce a pojmenovávali své komunikační potřeby. Hovořím s žáky a žákyněmi v cílovém jazyce nebo v češtině o tom, jaké cíle nastavují pro výuku a postupně je vedu k tomu, se na formulaci cílů podíleli a postupně je byli schopni i sami stanovit.
- Například se zeptám žáků a žákyní, co by chtěli umět v cizím jazyce sdělit osobě ze zahraničí o České republice, jaké jazykové prostředky by pro to byly užitečné. Následně společně nastavíme cíle výuky v tématu „Moje země“.

8. Nastavuji náročné a zároveň splnitelné vzdělávací cíle pro každého žáka/žákyni a nabízím cesty k jejich dosažení.

- Cíle odlišuji v rovině rozsahu, úrovně a komplexnosti jazykových prostředků a činností dle vzdělávacích potřeb jednotlivých žáků a žákyní. Nabízím různé cesty k jejich dosažení. Stanovuji základní cíle pro všechny žáky/žákyně. Nabízím možnosti rozšíření pro pokročilejší žáky/žákyně a poskytuji podporu těm, kteří ji potřebují.
- Například při práci s textem mají všichni žáci a žákyně prokázat porozumění textu. Mohou si vybrat způsob prezentace svého porozumění (např. parafráze, dramatizace, vizualizace pomocí obrázku, případně překlad).

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.2: Poznávám vzdělávací potřeby žáků a žákyň a plánuji výuku tak, aby každému žákovi a žákyni umožňovala aktivně se zapojit a dosahovat stanovených cílů.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Poznávám žáky a žákyňe, jejich vzdělávací potřeby a aktuální úroveň jejich kompetencí. Vědomě při tom pracuji s vlastními předsudky.

- Na začátku práce s konkrétní skupinou žáků a žákyň se zajímám o jejich předchozí zkušenosti s cílovým jazykem i jinými cizími jazyky, preferované způsoby učení se jazyků, motivaci a zájmy. Vytvářím si postupně profil každého žáka a žákyňe (s důrazem na jazykový repertoár). Profil mohu doplňovat o informace získávané prostřednictvím aktivit v cílovém jazyce v průběhu roku. Nečiním unáhlené závěry, zvažuji velkou řadu faktorů, posuzuji situaci žáka/žákyňe komplexně, nezaopatě a bez předsudků.

2. Plánuji výuku tak, aby vedla k aktivnímu zapojení žáků a žákyň.

- Do výuky zařazuji aktivizační metody, které podporují zapojení žáků a žákyň.
- Dávám například prostor pro praktické uplatnění cílového jazyka v simulovaných situacích (např. rozhovory v obchodě, na prázdninách u moře, na koncertě). Další možností je podpora spolupráce mezi žáky v týmových projektech na nejrůznější témata.

3. Využívám různorodé výukové postupy ve fyzickém i digitálním prostředí (výukové metody, organizační formy práce, výukové prostředky, způsoby hodnocení a reflexe výuky), které směřují ke zvoleným cílům a jsou vhodné vzhledem k vyučovanému oboru a potřebám žáků a žákyň (viz také kompetence 1.2).

4. Plánuji výuku tak, aby všechny její součásti byly logicky provázané a směřovaly k naplňování vytyčených cílů.

- Volím vhodné metody a aktivity v souvislosti se zaměřením na přesnost či plynulost a na jednotlivé jazykové činnosti. Střídám různé organizační formy výuky – samostatná práce/práce ve dvojicích/ve skupině/s celou třídou, podle typu aktivity a jejího cíle. Využívám různé výukové prostředky včetně digitálních. Vedle hodnocení učitelem zařazuji také vrstevnické hodnocení a vedu žáky a žákyň k sebehodnocení na základě předem definovaných kritérií.
- Příklad: Týmový projekt na téma „Plánování výletu do zahraničí“.

- Plánuji aktivity tak, aby navazovaly na předchozí, aby se postupně zvyšovala jejich jazyková náročnost a komplexnost, a aby směřovaly k dosažení hlavního cíle výuky.
- Například ve vyučovací jednotce zaměřené na procvičování dovednosti čtení se nejprve věnuji přípravným aktivitám, které žáky a žákyň motivují k tématu a umožní jim aktivovat předchozí znalosti. Dále pokud je potřeba, zařadím aktivitu zaměřenou na porozumění nové klíčové slovní zásobě. Potom nejprve zadám úkol, který vyžaduje rychlé čtení tak, aby se žáci a žákyň s textem seznámili. Následně zadám úkol, který vyžaduje detailní čtení a porozumění textu. Oba úkoly vhodným způsobem zkontrolujeme.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Rozpoznávám speciální vzdělávací potřeby žáků a žákyň, podle potřeby je konzultuji (viz kompetence 5.1 a 5.2) a jedním tak, aby se jim dostalo včasné podpory a hlubší diagnostiky jejich vzdělávacích potřeb.

- Monitoruji činnosti žáků a žákyň v cizím jazyce a v případě opakovaných problémů vyhodnocuji, zda se jedná o přirozené známky procesu učení se jazyku či jsou problémy navázané na speciální vzdělávací potřeby, které by měly být diagnostikovány specialistou/specialistkou a následně zohledněny ve výuce.
- Například u písemné produkce sleduji pravopis slov a s ohledem na předchozí produkty konkrétního žáka a žákyň vyhodnocuji, zda se jedná o chyby, které jsou typické pro danou úroveň nebo mají jinou příčinu.

6. Volím postupy v souladu s doporučeními školských poradenských zařízení a školního poradenského pracoviště pro vzdělávání konkrétních žáků a žákyň (v návaznosti na bod 5). Poskytuji autonomně podporu v 1. stupni podpůrných opatření.¹

- Vyhodnocuji doporučení a adaptuji je s ohledem na specifika výuky jednotlivých jazykových činností a jazykových prostředků tak, aby každý žák a žákyň mohl/a s ohledem na své schopnosti dosahovat pokroků v učení se cílovému jazyku.
- Například při práci s textem v učebnici na barevném pozadí dám žákům s dyslexií k dispozici verzi textu bez barevného pozadí, psanou větším písmem a s dvojitým řádkováním.

7. Využívám předem promyšlené vhodné výukové postupy pro jednotlivé skupiny žáků a žákyň podle jejich vzdělávacích potřeb (v návaznosti na body 1 a 5).

- Plánuji různé činnosti s ohledem na jazykovou úroveň, zájmy, vzdělávací potřeby a profil žáků a žákyň.
- Například při procvičování minulých časů diferencuji aktivity tak, aby odpovídaly potřebám žáků a žákyň ve třídě. Žáci a žákyň, kteří potřebují vizuální podporu, pracují s přehledovou tabulkou tvarů sloves a doplňovacím cvičením, kde vyplňují chybějící tvary sloves v jednoduchých větách.

¹ 1: Více viz vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

8. Volím výukové postupy tak, aby každý žák a každá žákyně bez ohledu na sociální postavení, etnicitu či pohlaví/gender nebo znevýhodnění naplňoval/a zvolené cíle v co nejvyšší míře vzhledem ke svým individuálním možnostem, a to včetně žáků a žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami, nadaných a mimořádně nadaných.

- Diferencuji výuku v oblasti jazykového obsahu, postupů, výukových materiálů a produktů.
- Například při práci na projektu si žáci a žákyně mohou zvolit jak téma (jídlo, koníčky), tak formát výstupu (video, prezentace) a rozsah produktu dle svých možností a zájmů. Usiluji o to, aby žáci a žákyně naplňovali zvolené cíle v co nejvyšší míře.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.3: Podporuji u žáků a žákyň zvědavost a motivaci k učení.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Zjišťuji, co už žáci a žákyně umí a vědí, a nově vyučovaný obsah a kompetence s tím propojuji. Cíleně navazuji na předchozí výuku.

- Vyhodnocuji, kde se žáci a žákyně nacházejí v jednotlivých jazykových činnostech a míru osvojení slovní zásoby a gramatiky. Nově vyučované prostředky a jejich použití s tím propojuji.
- Například před začátkem nové lekce z učebnice žáci a žákyně vyplní sebehodnotící tabulku, která obsahuje vybrané jazykové prostředky (gramatiku, slovní zásobu), které budou v dané lekci probírány.

2. Propojuji výuku se zkušeností žáků a žákyň a zprostředkovávám jim smysl vyučovaného obsahu (proč se konkrétní obsah či kompetenci učí).
Viz také kompetence 1.2.

- Zjišťuji a využívám zkušenosti žáků a žákyň s používáním cílového jazyka mimo kontext školního prostředí a zároveň zkušenosti s používáním/učením jiných cizích jazyků.
- Například diskutuji s žáky a žákyněmi o jejich zkušenostech s komunikací v cizích jazycích při prázdninovém cestování nebo při komunikaci na sociálních sítích.

3. Povzbuzuji a inspiroji žáky a žákyně k dalšímu učení tím, že oceňuji jejich silné stránky, jejich snahu a pokrok a zprostředkovávám jim konkrétní příklady výstupů úspěšného učení.

4. Motivuji žáky a žákyně tím, že se sám/sama neustále učím, a to také od žáků a žákyň a spolu s nimi.

5. Projevuji zájem o vyučované obory a jejich smysl pro jednotlivce i společnost. Viz také kompetence 1.1.

- Propojuji znalosti cizího jazyka s reálným životem a diskutuji s žáky a žákyněmi možnosti využití jazyka v jejich běžném životě.
- Například sdílím se žáky a žákyněmi své nadšení a zkušenosti s cizím jazykem ve svém životě.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

6. Podporuji u žáků a žákyň postoje (nastavení mysli), které jim pomáhají rozvinout a udržet motivaci (např. mé schopnosti nejsou fixní, ale mohu je rozvinout a rostou s mým úsilím; mohu uspět a už jsem v minulosti mnohokrát uspěl/a; překonávám překážky a to mě posiluje).

7. Podporuji odpovědnost žáků a žákyň za jejich učení tím, že jim vytvářím příležitosti aktivně využívat to, co se naučili, autonomně při výuce objevovat a učit se mezi sebou navzájem, a to ve fyzickém i digitálním prostředí.

- K podpoře a udržení motivace využívám cílový cizí jazyk nebo češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyň.

- Identifikuji příležitosti jak ve výuce, tak v životě školy a města, v nichž by se žáci a žákyně mohli zapojit jako zprostředkovatelé informací sobě navzájem nebo zahraničním návštěvníkům.
- Například žáci a žákyně se mohou stát průvodci školou či vybranou lokalitou při zahraniční návštěvě (ve fyzickém i digitálním prostředí).

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

8. Výuku cíleně propojuji se souvislostmi z jiných předmětů.

- Nabízím žákům a žákyním příležitosti pracovat s tématy z ostatních předmětů v cizím jazyce.
- Například odkazuji na poznatky z výuky ostatních jazyků a pracuji s pozitivním i negativním transferem různých jazykových jevů. Při učení se slovní zásoby poukazuji na podobnosti mezi různými cizími jazyky a také mateřštinou, např. apple – Apfel – jablko – яблоко; school – Schule – škola – школа – école.

9. Motivuji efektivně také žáky a žákyně z málo podnětného prostředí a ty dosud málo motivované.

- Zjišťuji, co žáky a žákyně z málo podnětného prostředí zajímá, nabízím jim k tomu materiály v cizím jazyce, motivuji je k vyhledávání informací v cizím jazyce spojených s jejich zájmy.
- Například nabízím příležitosti podpory učení se cizímu jazyku mimo rámec výuky, kde pracují s dalšími materiály a digitálními nástroji pro učení se cizím jazykům.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.4: Efektivně vedu výuku a v jejím průběhu zjišťuji míru porozumění žáků a žákyň a reaguji na jejich potřeby.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Formuluji srozumitelná a stručná zadání úkolů či výukových situací a po zadání ověřuji, do jaké míry jim žáci a žákyňe porozuměli.

- Zvažuji míru komplexnosti zadání a volím vhodné jazykové prostředky v cizím jazyce tak, aby žáci a žákyňe instrukcím porozuměli, případně použiji češtinu. Porozumění následně ověřuji opět dle kontextu v cílovém jazyce nebo v češtině.

2. Vedu výuku tak, abychom já i žáci a žákyňe efektivně nakládali s časem.

3. V průběhu výuky sleduji potřeby žáků a žákyň a vhodně na ně reaguji.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

4. V průběhu výuky uplatňuji postupy, díky nimž jsme já i žáci a žákyně schopni vyhodnocovat, jak se jim aktuálně daří v procesu učení. Učím žáky a žákyně pracovat s nástroji (fyzickými i digitálními), které umožňují sledovat a zaznamenávat jejich pokrok.

- Na základě jazykové úrovně žáků a žákyň vyhodnocuji proces učení v cílovém jazyce, případně v češtině.
- Například používám metody rychlé zpětné vazby (např. semafor, propustka/exit card).

Úroveň 3:
Zkušený/á učitel/ka

5. V průběhu výuky upravuji podle možností podmínky pro učení každého žáka/žákyně a poskytuji mu/jí potřebnou podporu.

OBLAST 2 PLÁNOVÁNÍ, VEDENÍ A REFLEXE VÝUKY

Kompetence 2.5: Reflektuji výuku a vyhodnocuji dosahování stanovených cílů.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Rozumím procesu reflexe výuky, jeho fázím a významu pro zlepšování učení žáků a žákyň i pro můj vlastní profesní rozvoj. Výsledky reflexe využívám pro plánování navazující výuky (kompetence 2.1 a 2.2).

2. Průběžně získávám různorodé důkazy o učení žáků a žákyň (projev nebo produkt jeho/její práce, který dokládá posun v učení) a eviduji je.

3. Pravidelně získávám zpětnou vazbu na svou výuku od žáků a žákyň a kolegů a kolegyně (případně spolužáků a spolužaček v průběhu studia učitelství); jsem otevřený/á jejich zpětné vazbě. Dávám zpětnou vazbu kolegům a kolegyním na jejich výuku

- Na základě jazykové úrovně žáků a žákyň a okolností získávám a dávám zpětnou vazbu v cílovém jazyce, případně v češtině.

a reflektuji ji spolu s nimi.

4. Na základě bodů 2 a 3 analyzuji svou výuku, identifikuji příčiny, proč docházelo či nedocházelo k pokrokům v učení žáků a žákyň, a navrhuji změny pro svůj budoucí postup, které následně aplikuji v praxi.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

5. Vyhodnocuji dopad svého působení na žáky a žákyně ve více rovinách (kompetence, trvalé porozumění, motivace, aspirace, sociální vztahy ad.).

6. Na základě výsledků reflexe si stanovuji svůj rozvojový cíl a využívám je pro sebepoznání a svůj profesní rozvoj (kompetence 6.1).

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

7. Dlouhodobě získávám různorodé důkazy o učení každého žáka a žákyně, systematicky je eviduji a vyhodnocuji pokrok každého žáka a žákyně.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.1: Vytvářím bezpečné prostředí pro učení.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Naplňuji základní předpoklady pro vznik pozitivních vztahů a prostředí důvěry (znám žáky a žákyně jménem, jednám s nimi konzistentně a předvídatelně, sám/sama dodržuji dohodnutá pravidla, uznávám vlastní chyby).

- Pro vznik pozitivních vztahů flexibilně využívám cílový cizí jazyk nebo češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyň.
- Například se se žáky a žákyněmi individuálně dohodnu, jakou variantou jejich jména je mám oslovovat. Jména si zapamatuji a nekomolím je. Jména nepřekládám do cizího jazyka, pokud si to žák nebo žákyně vysloveně nepřeje.

2. Komunikuji s žáky a žákyněmi s respektem, tj. partnersky, vstřícně a otevřeně. Projevuji zájem o každého žáka a žákyni, nabízím mu/jí dialog a spolupráci, respektuji jeho/její sebepojetí, identitu a potřebu autonomie v jednání.

- Ke komunikaci ve třídě využívám cílový cizí jazyk, případně i češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyň.

3. Vedu žáky i žákyně k tomu, aby se vzájemně poznávali a budovali mezi sebou pozitivní vztahy.

- K vzájemnému poznávání a budování vztahů využívám jazykové aktivity v cílovém jazyce, které souvisí s probíraným tématem.
- Například u tématu „Můj život“ realizuji aktivity, v nichž se o sobě žáci a žákyně něco dozvědí (např. „rychlé rande“ - speed dating, pro/ proti, pravda/nepravda).

4. Dávám jasně najevo svůj respekt k lidem různého pohlaví či genderu, barvy pleti, národnosti či etnické příslušnosti, náboženství, sexuální orientace, socioekonomického statusu či původu a vedu k respektu také žáky a žákyně. Vědomě pracuji s vlastními předsudky a rozvíjím své interkulturní kompetence.

- Ve výuce používám vizuální materiály a cizojazyčné texty, které ilustrují různorodost.

5. Cíleně reaguji na rizikové chování žáků a žákyně, včetně projevů ohrožujících pozitivní vztahy a důvěru ve třídě, zejména na projevy verbální agrese (včetně výsměchu, ponižování apod., a to ve fyzickém i digitálním prostředí) nebo i fyzické agrese; rozpoznávám projevy šikany i v zárodečné fázi a řeším je ve spolupráci s provázejícím učitelem či učitelkou či dalšími kolegy a kolegyněmi.

- K řešení situací používám cílový cizí jazyk, případně češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyně.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

6. Podporuji žáky a žákyně v tom, aby projevovali své názory a potřeby a nebáli se při svém učení chybovat, o chybách přemýšleli a dále se z nich učili. Vlastní chyby odkrývám žákům a žákyním jako příležitosti k učení.

- Ve výuce cíleně pracuji s různými typy jazykových chyb. Prezentuji chybu jako přirozenou součást učení.

7. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby si uvědomovali společné zájmy a hodnoty skupiny a vhodně reagovali na projevy ohrožující pozitivní vztahy ve třídě a respekt k odlišnostem.

8. Všímám si fyzických znaků či projevů u dítěte či dospívajícího, které mohou naznačovat, že je s ním špatně zacházeno. Pokud se objeví, umím postupovat dle platných předpisů a doporučení, např. podle metodiky KID.²

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

² Karta k identifikaci špatného zacházení s dětmi. Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání (2022).

9. Systematicky vedu žáky a žákyně k samostatnosti a odpovědnosti. Při komunikaci jim dávám prostor pro autonomii; direktivnější způsoby komunikace využívám jen v opodstatněných případech (např. nebezpečí) jako vědomý nástroj.

- K práci s třídou využívám cílový cizí jazyk, případně češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyně.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.2: Vedu žáky a žákyně k chování podporujícímu učení a ke spolupráci.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Vedu žáky a žákyně ke spolupráci a vzájemné podpoře při učení. S prvky konkurence a soutěživosti při výuce nakládám tak, aby nebyla narušena spolupráce a vzájemná podpora ve třídě.

- Nabízím žákům a žákyním jazykové prostředky v cílovém cizím jazyce potřebné pro komunikaci při spolupráci.
- Například při porovnávání obrázků nabídnu fráze: „Ukaž mi svůj obrázek.“, „Otoč obrázek směrem ke mně.“ apod.

2. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby si uvědomovali emoce a potřeby sebe sama i druhých a aby si uvědomovali dopady vlastního chování na sebe i ostatní. Podporuji žáky a žákyně v rozvoji socioemočních dovedností.

- K práci s třídou využívám cílový cizí jazyk, případně i češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyně.
- Například na začátek hodiny je možné zařadit krátkou aktivitu, kde si žáci a žákyně v cizím jazyce sdílejí, jak se cítí (např. „Na škále 1–5, jak se dnes cítíte?“ nebo „Řekněte jedno slovo, které popisuje vaši náladu.“).

3. Vedu žáky a žákyně k efektivní organizaci práce, k osvojování strategií a návyků, které usnadňují učení.

- Nabízím příklady strategií a nástrojů pro učení cizího jazyka (jazykových prostředků a činností) a umožním žákům a žákyním, aby si je vyzkoušeli.
- Například zadám slovíčka k zapamatování. Diskutuji s žáky a žákyněmi o tom, jak se slovíčka naučit, jak si přitom plánovat čas a jak kontrolovat, že zadání zvládli.

4. Předcházím chování žáků a žákyň, které ohrožuje prostředí vhodné pro práci, a cíleně na něj reaguji, když se objeví. Vyjasňuji očekávané chování, oceňuji a upevňuji chování podporující učení. Využívám přitom popisnou zpětnou vazbu a opírám se o komunikovaná očekávání a pravidla.

- K práci s třídou využívám cílový cizí jazyk, případně i češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyň.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

5. Stanovuji spolu se žáky a žákyňmi pravidla pro jednání ve třídě (vč. digitálního prostředí), jejichž cílem je vytváření prostředí vhodného pro učení a bezpečného prostředí (viz kompetence 3.1). Dávám žákům a žákyním prostor pravidla spoluvytvářet. Pracuji se sankcemi za porušení pravidel transparentně a v souladu s pravidly školy. Usiluji, aby co nejvíce odpovídaly přirozeným důsledkům přečinu.

- K práci s třídou využívám cílový cizí jazyk, případně i češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyň.

6. Pravidelně se žáky a žákyněmi hovořím o očekávaném chování při výuce a věnuji se praktickému nácviku vhodného chování se žáky (v návaznosti na bod 5), oceňuji a upevňuji chování podporující učení.

- K práci s třídou využívám cílový cizí jazyk, případně i češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyně.

7. Důsledně reaguji na případné chování žáků a žákyně, které závažně narušuje prostředí pro učení nebo vztahy ve třídě i se mnou. Opírám se přitom o spolupráci s kolegy/němi a vedením školy. Využívám výzkumně podložené strategie reagování na náročné chování.

- K práci s třídou využívám cílový cizí jazyk, případně i češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyně.

8. Pokud jsem v roli třídního učitele či učitelky, pracuji se třídou jako s týmem a usiluji o rozvoj kvalitních vztahů ve třídě. Vedu cílené třídnické hodiny/aktivity se zaměřením mj. na body uvedené výše.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

9. Systematicky vedu žáky a žákyně k samostatnosti a odpovědnosti. Při komunikaci jim dávám prostor pro autonomii; direktivnější způsoby komunikace využívám jen v opodstatněných případech (např. nebezpečí) jako vědomý nástroj.

- K práci s třídou využívám cílový cizí jazyk, případně i češtinu dle okolností a jazykové úrovně žáků a žákyně.
- Například ve skupinových aktivitách dávám žákům a žákyním volnost rozhodnout o metodách práce a rozdělení úkolů. Mohou si například zvolit, jakým způsobem se rozhodnou prezentovat výsledky nebo jak rozdělí úkoly mezi sebe.

OBLAST 3 PROSTŘEDÍ PRO UČENÍ

Kompetence 3.3: Zajišťuji vhodné uspořádání fyzického prostoru i digitálního prostředí, kde se učení odehrává.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Uvědomuji si vliv prostředí a prostorového uspořádání třídy, vybavení a pomůcek na učení žáků a žákyň.

- Zním podmínky prostředí a uspořádání třídy, které podporují výuku cizího jazyka. Před první výukou navštívím třídu, prohlédnu si prostory a vybavení, abych získal/a přehled, jak lze prostor i vybavení ve výuce využít a příp. adaptovat

2. Uvědomuji si dopady nastavení digitálních nástrojů, digitálního prostředí a jeho uživatelské přístupnosti a použitelnosti na učení žáků a žákyň.

3. Efektivně využívám různé možnosti přizpůsobení prostorového uspořádání třídy, vybavení a pomůcek v závislosti na zvolených cílech.

- Uspořádám třídu tak, aby podporovala interakci v cílovém cizím jazyce, a využívám zdi a nástěnky pro sdílení aktuálního jazykového obsahu tak, aby žáci a žákyně měli vizuální oporu při procvičování.
- Například vyvěším na stěnu třídy plakát se slovíčky, které postupně nahrazuji novými.

4. Efektivně využívám dostupné digitální nástroje a prostředí pro podporu učení žáků a žákyň v souladu s pravidly školy a digitálními kompetencemi žáků a žákyň (např. informační systém školy, Learning Management System – LMS, apod.).

- Při výběru digitálních nástrojů zvažuji jazykové rozhraní a u žáků s nižší jazykovou úrovní v cílovém jazyce nabízím podporu.
- Například pro procvičování slovní zásoby ve výuce cizího jazyka nabízím žákům vhodné digitální nástroje a diskutuji s nimi kritéria výběru.

Úroveň 2:
Začínající učitel/ka

5. Volím vhodná venkovní a mimoškolní prostředí pro výuku v závislosti na cílech výuky zejména s ohledem na možnost fyzického pohybu a zážitkového učení pro žáky a žákyně.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

6. Ve spolupráci s kolegy a vedením školy zajišťují, aby prostorové uspořádání třídy, nastavení digitálního prostředí, vybavení a pomůcky poskytovaly žákům optimální podmínky pro učení.

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.1: Hodnotím na základě kritérií a vedu k tomu také žáky a žákyně.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Pro hodnocení práce žáků a žákyní a jejich pokroku v učení využívám popisná kritéria. Tato kritéria jsou jim srozumitelná a korespondují s cíli výuky. Při nastavování kritérií zohledňuji nejen očekávané výstupy, ale i evidenci o dosavadním pokroku žáků.

- Žáci a žákyně se rozdělí do dvojic a ve vymezeném čase za pomoci různých informačních zdrojů (např. práce s učebnicí) sestaví krátký dialog na dané téma. Dialogy následně ústně prezentují. Pro hodnocení zvolím následující kritéria, s nimiž žáky a žákyně předem seznámím: jazyková správnost (srozumitelná výslovnost, správně použitá gramatika, správnost a rozsah slovní zásoby), splnění komunikačního záměru, plynulost.

2. Využívám různorodé metody a formy hodnocení v závislosti na oborových i dalších cílech vzdělávání a sleduji jejich dopad na žáky a žákyně. Dávám tak žákům a žákyním příležitost různým způsobem prokázat a ověřit si, co se naučili.

- Seznamuji žáky a žákyně s jasnými kritérii hodnocení. Podporuji žáky a žákyně, aby kritéria následně využili pro vzájemné hodnocení či sebehodnocení.
- Například při tvorbě psaného textu poskytnu žákům a žákyním seznam položek pro sebehodnocení („Použil/a jsem správné časy?“ „Jsou věty dobře propojené“ „Zkontroloval/a jsem pravopis?“). Učím žáky a žákyně používat online jazykové korektory. Vedu je k pravidelné reflexi („Co se mi dnes povedlo?“ „Co potřebuji více procvičit?“ „Jakým způsobem to mohu udělat?“).

3. Vedu žáky a žákyně k sebehodnocení na základě kritérií, kterým rozumějí, a podporuji tím jejich odpovědnost za vlastní učení. Poskytuji jim k tomu nástroje, vč. digitálních.

- Popisná kritéria nastavuji tak, aby jim žáci a žákyně porozuměli a věděli, na co se mají při sebehodnocení svého jazykového pokroku zaměřit. Stanovím pravidla konstruktivní zpětné vazby, která se nejprve zaměří na pozitiva a poté na návrhy na zlepšení. Pro vrstevnické hodnocení využívám skupinové i individuální organizační formy a papírové či digitální nástroje (např. Padlet, Mentimeter). Kritéria hodnocení se opírají o indikátory pro danou jazykovou úroveň dle SERRJ a očekávané výsledky učení dle RVP. Toto vše lze realizovat nejen v cílovém jazyce, ale i v češtině.
- Například žáci a žákyně mají v rámci projektové výuky za úkol prezentovat výsledky své práce. Spolužáci a

spolužačky poskytují prezentujícím zpětnou vazbu na základě předem daných kritérií (např. srozumitelná výslovnost, správnost a rozsah slovní zásoby a obsahová stránka projektu).

4. Vedu žáky a žákyně k vzájemnému hodnocení pokroku v učení na základě jim srozumitelných kritérií, a to za předpokladu, že se při tom daří zachovávat bezpečné prostředí (kompetence 3.1).

- Využívám písemné a ústní ověřování znalostí a dovedností, a to tradiční formou nebo s využitím digitálních technologií či portfolia.
- Využívám pestrou paletu nástrojů ke zjištění úrovně osvojení všech složek cizojazyčné komunikační kompetence (jazykových prostředků, jazykových činností i kulturních aspektů).

Úroveň 2:
Začínající učitel/ka

5. Zapojuji žáky a žákyně do tvorby kritérií pro hodnocení jejich učení.

- Například při zadání projektu žáci a žákyně navrhnou, co by mělo být hodnoceno (např. kvalita vytvořeného projektového výstupu, srozumitelnost prezentace, použití odpovídající slovní zásoby, kontakt s posluchači). Zapisuji jejich návrhy na tabuli. Společně vybereme několik nejdůležitějších kritérií, které následně použijeme.

6. Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi na formulaci či sladění kritérií pro hodnocení učení žáků a žákyň.

- Společně s dalšími učiteli cizích jazyků ve škole pravidelně sdílíme své hodnoticí nástroje, sjednocujeme kritéria pro stejné typy úloh, společně vytváříme hodnoticí archy, konzultujeme hodnocení složitějších výstupů, kalibrujeme své hodnocení na konkrétních ukázkách.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

7. Samostatně vytvářím a využívám vhodná kritéria pro průběžné dlouhodobé hodnocení pokroku žáků a žákyň v učení a v osvojování kompetencí.

- Kritéria hodnocení pouze nepřebírám, ale stávající reflektuji a samostatně rozvíjím koncept pro vhodná kritéria hodnocení pro průběžné dlouhodobé hodnocení rozvoje cizojazyčné komunikační kompetence žáků a žákyň.

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.2: Poskytuji a přijímám zpětnou vazbu a vedu k tomu také žáky a žákyně.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Rozumím významu zpětné vazby pro učení žáků a žákyní a uvědomuji si význam chyb pro učení.

2. Poskytuji zpětnou vazbu tak, aby byla efektivně využitelná pro další učení žáků a žákyní, tj. aby ukazovala další krok ke zlepšení, byla respektující, konkrétní, včasná a konstruktivní. Preferuji pozitivní zpětnou vazbu, tj. oceňuji to, co se daří, a zároveň nezamlčuji slabší stránky. Vedu k poskytování takové zpětné vazby také žáky a žákyně.

3. Rozlišuji mezi popisným a hodnoticím jazykem, využívám popisný jazyk jako podstatnou součást zpětné vazby a vedu k tomu žáky a žákyně.	
4. Vytvářím dostatek příležitostí k tomu, aby mi žáci a žákyně dávali zpětnou vazbu na mou výuku.	• Žakovskou zpětnou vazbu na svou výuku vnímám v této souvislosti jako významnou a podnětnou informaci, a proto v rámci výuky cizího jazyka pravidelně vytvářím příležitosti k poskytování konstruktivní zpětné vazby. Učím žáky a žákyně tuto zpětnou vazbu na metody a postupy ve výuce cizího jazyka formulovat a zaměřovat se přitom na to, co jim pomáhá v učení a co by si přáli pozměnit. Zpětnou vazbu pak zohledňuji při plánování další výuky. • V hodinách využívám různé formy žakovské zpětné vazby, jako jsou anonymní dotazníky či lístečky, interaktivní nástroje (např. Mentimeter), kreativní formy (např. emoji nebo jiné symboly, hodnotící komiksy), pravidelné návyky (např. hodnotící deník, „Feedback Friday“), vizualizační metody (např. mindmap), strukturované reflexe po hodině nebo krátké diskuse, pomocí kterých žáci a žákyně vyjadřují své názory na přínosnost aktivit, obtížnost úkolů, tempo výuky, vyučovací metody, použité materiály apod.

Úroveň 2: Začínající učitel/ka

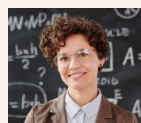

5. Opírám zpětnou vazbu o kritéria (viz kompetence 4.1) tak, aby žáky a žákyně vedla k porozumění tomu, co je v hodnocené činnosti důležité, a jak je možné ji zlepšovat, a tím posilovala jejich vnitřní motivaci k učení.	
--	--

6. Využívám různé způsoby poskytování zpětné vazby žákům a žákyním na jejich práci, tj. od rychlých a okamžitých forem zpětné vazby (např. ústní ocenění, palec nahoru, úsměv) po podrobnější a časově náročnější zpětnou vazbu (např. písemná zpětná vazba, slovní hodnocení apod.).

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

7. Systematicky analyzuji chyby žáků či žákyň i vlastní a využívám je jako příležitosti pro další učení.

- Pravidelně pracuji na systematickém vyhodnocování různých typů chyb v jazykovém projevu žáků a žákyň (např. chyby pragmatické, chyby týkající se kulturních norem), vytvářím, i spolu s žáky a žákyněmi, bezpečné strategie, jak na chyby poukazovat, aby mohly sloužit ke zlepšení cizojazyčné komunikační kompetence žáků a žákyň.
- Stejně tak vědomě pracuji na vlastním jazykovém projevu a reflektuji chyby, kterých se dopouštím a pracuji na jejich zlepšení.
- Například při hodnocení písemného projevu žáků a žákyň průběžně sleduji, jaké chyby se v textech vyskytují a kategorizuji je dle četnosti výskytu a jejich charakteru. Výsledky slouží jako podklad pro práci s těmito chybami nebo nedostatky ve výuce.

OBLAST 4 ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ

Kompetence 4.3: Vedu žáky a žákyně k reflexi jejich učení.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Rozumím významu reflexe učení žáků a žákyň pro efektivitu jejich učení.

2. Vedu žáky a žákyně v průběhu výuky, případně po jejím skončení, k vyhodnocování procesu vlastního učení, tj. k vyhodnocování toho, co jim pomáhá či naopak brání v učení. Vedu žáky a žákyně k tomu, aby na základě této reflexe lépe řídili vlastní učení.

- Vytvářím ve třídě kulturu učení opírající se o reflexi učení. Do výuky pravidelně zařazuji reflektivní fáze. Využívám proto různých metod (např. ústní reflexe na konci úkolu/výuky/lekce/určité fáze, písemné reflexe ve formě reflektivních deníků, lektorských kartiček, smajlíků, semaforu, propustek apod.)
- Například na konci vybrané vyučovací hodiny žáci a žákyně (v kruhu) reflektují, jak v hodině pracovali s obtížným textem v cizím jazyce, co jim pomohlo a co by případně potřebovali udělat jinak a co pro lepší porozumění mohou sami udělat. Své postřehy napíší na lístečky, které uschovám pro další využití při výuce.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

3. Vedu žáky a žákyně k vyhodnocování výsledků jejich učení, tj. k vyhodnocování toho, co se naučili, kde se v procesu dlouhodobého učení nacházejí, na čem mohou stavět a jak mohou v učení směrem k vytyčeným cílům nejlépe postupovat dál.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

4. Systematicky využívám různorodé metody a formy vedení žáků a žákyně k reflexi vlastního učení (tj. od rychlých metod a forem v průběhu výuky, po časově náročnější písemné formy, jako jsou např. mapy pokroku, kompetenční schémata apod.).

OBLAST 5 PROFESNÍ SPOLUPRÁCE

Kompetence 5.1: Spolupracuji s kolegy a kolegyněmi ve prospěch žáků a žákyň a společného profesního růstu.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Zvu kolegy a kolegyně (či spolužáky a spolužačky v průběhu studia učitelství) na pozorování své výuky a chodím pozorovat výuku také k nim. Výuku společně reflektujeme, poskytujeme si zpětnou vazbu a vzájemně se inspirujeme.

2. Podle možností vyučuji v páru (tandemu) s kolegou či kolegyní (či se spolužákem nebo spolužačkou nebo provázejícím učitelem/ učitelkou v průběhu studia učitelství) nebo s uvádějícím učitelem/ učitelkou. Společně výuku plánujeme, vedeme a vyhodnocujeme.

- Tandemovou výuku si po dohodě s uvádějící/m učitelkou či učitelem naplánuji například v případě zprostředkování obsahů, při nichž je rozvíjeno kritické myšlení, schopnost argumentace či řešení problémů. Jedná se například o témata z kulturní a společenské oblasti země/zemí cílového jazyka včetně interpretace literárních textů nebo o realizaci metody CLIL, kdy pracujeme v tandemu s vyučujícím nejazykového předmětu.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

3. Pokud je ve třídě asistent/ka pedagoga, spolupracuji s ní/ním ve prospěch žáků a žákyň. Podle možností spolupracujeme na přípravě, vedení a reflexi výuky.

- Ve výuce cizích jazyků je výhodou, pokud asistent nebo asistentka pedagoga daný cizí jazyk ovládá. Pak můžeme společně plánovat diferencované aktivity podle jazykových schopností a potřeb žáků a žákyň. Během hodin spolu koordinujeme práci tak, aby asistent nebo asistentka pedagoga mohl/a cíleně podporovat vybrané žáky při procvičování učiva. Po výuce společně reflektujeme, jak spolupráce probíhala a co je možno zlepšit.

4. Se svými kolegy a kolegyněmi³, s asistenty/kami pedagoga a/nebo s pracovníky a pracovníkmi školního poradenského pracoviště či dalšími (externími) odborníky a odbornicemi komunikuji o vzdělávacích potřebách konkrétních žáků a žákyň a hledám s nimi řešení pro jejich naplňování.

5. Jsem aktivním členem/členkou školního týmu a s ohledem na své zkušenosti se zapojuji do rozvoje školy či profesní komunity a získávám tak podněty pro svůj rozvoj. Na úrovni školy či širší profesní komunity se například zapojuji do společných projektů, kolegiálních rozvojových skupin, podílím se na společných úpravách nebo tvorbě ŠVP či didaktických materiálů.

- Navrhnou celoškolský projekt se zaměřením na význam znalostí cizích jazyků, podobností v jazykových systémech, kulturních podobností či odlišností atd. U žáků a žákyň jsou v něm rozvíjeny různé kompetence, kritické myšlení, empatie, tolerance jinakosti atd.

³ Na prvním stupni základní školy je vhodné akcentovat také spolupráci s vychovateli a vychovatelkami školních družin.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

6. Podle možností podporuji studenty a studentky učitelství či dalších pedagogických programů a začínající pedagogy a pedagožky i další kolegy a kolegyně, a to zejména tím, že jim dávám příležitost účastnit se mé výuky a společně ji reflektovat, vyučuji s nimi v páru nebo tím, že se účastním jejich výuky a reflektuji ji s nimi.

OBLAST 5 PROFESNÍ SPOLUPRÁCE

Kompetence 5.2: Spolupracuji s rodiči a širší komunitou školy v zájmu žáků a žákyň.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Uvědomuji si důležitost komunikace s rodiči či zákonnými zástupci žáka či žákyně. Jsem schopen/schopna využívat komunikační dovednosti tak, aby komunikace probíhala partnersky a aby co nejefektivněji vedla k cíli spolupracovat v zájmu žáků či žákyň.

2. Zapojuji se (pod vedením provázejícího učitele/ky) do komunikace s rodiči či zákonnými zástupci na podporu rozvoje jejich dětí.

3. Využívám komunikaci s rodiči či zákonnými zástupci (bod 2) k seznámení se s rodinným zázemím žáků a žákyň tak, abych mohl/a tuto znalost využít k efektivnímu vzdělávání žáků a žákyň.

- Průběžně informuji rodiče/ zákonné zástupce o tom, jak jsou jejich děti při učení se cizímu jazyku úspěšné a v čem mají obtíže. Jestliže zjistím, že žák nebo žákyně je opakovaně neúspěšný/á při zvládnání nějakého učiva (např. gramatiky, psaní textů), upozorním provázející/ho učitele či učitelku a případně se zapojím i do komunikace s rodiči s konkrétními návrhy na podpůrná opatření. Nabízím také svoji pomoc (např. doučování či volnočasové aktivity zaměřené na cizí jazyk).
- V rozhovorech s rodiči zjišťuji, o co se žák nebo žákyně zajímá, jaké má preference a záliby, a využívám těchto informací při realizaci výuky cizího jazyka. Jestliže se žák nebo žákyně například zajímá o sport, může na začátku probírání tohoto tématu připravit krátký příspěvek v cílovém jazyce (např. o svém oblíbeném sportu, sportovci či sportovkyni).

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

4. Podílím se na aktivitách, které zapojují širší komunitu školy a externí aktéry do vzdělávání žáků a žákyň (např. společné školní projekty a akce s rodiči a dalšími členy širší komunity školy).

- Ve spolupráci se vzdělávacími institucemi (např. Goethe institut, Rakouský institut, Alliance Française) uspořádám literární čtení nebo workshopy k učení se cizímu jazyku (např. cizí jazyk hrou) nebo pozvu zajímavé osobnosti nebo zahraniční studenty či studentky.

5. Vhodně komunikuji o průběhu vzdělávání, vzdělávacích potřebách a rozvoji žáků a žákyň tak, aby měli rodiče či zákonní zástupci dostatek informací pro efektivní podporu vzdělávání žáka/žákyně z jejich strany. Podporuji rodiče v tom, aby hráli aktivní roli v podpoře vzdělávání svých dětí.

- Pro komunikaci s rodiči či s žáky a žákyněmi volím různé komunikační platformy. Povzbuzuji rodiče, aby se aktivně podíleli na jazykovém vzdělávání svých dětí.
- Například pro osvojování slovní zásoby motivuji žáky, žákyně i jejich rodiče k tomu, aby se ji učili společně a dle možností využívali i online programů, které jim doporučím.

6. V situaci, kdy chybí základní podpora žáka/žákyně ze strany rodičů, usiluji o kompenzaci chybějící podpory žáka/žákyně ze strany školy (např. zajištění pomůcek apod.) a komunikuji o tom s vedením školy.

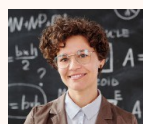
- Pokud rodiče nemohou podporovat své dítě v učení se cizímu jazyku, aktivně usiluji o kompenzaci tohoto nedostatku. O těchto opatřeních pravidelně informuji vedení školy a společně hledáme další způsoby, jak zajistit žákům a žákyním potřebné podmínky pro rozvoj jazykových činností, aby jejich vzdělávací pokrok nebyl ohrožen.
- Například zajišťuji žákům a žákyním přístup k potřebným výukovým materiálům, jako jsou slovníky, pracovní sešity nebo online zdroje, a podle možností (svých nebo školy) nabízím doučování či podporu při domácí přípravě.

7. Nastavuji a udržuji pravidla komunikace tak, aby probíhala s respektem k potřebám mým i rodičů a vedla co nejefektivněji k cíli spolupracovat v zájmu žáků a žákyň. V případě potřeby vhodně zapojuji do komunikace také další kolegy/ně či vedení školy.

8. V závislosti na potřebě a na své roli ve škole (zejm. třídní učitel/ka) spolupracuji s rodiči nebo zákonnými zástupci žáků a žákyň v zájmu jejich vedení k samostatnosti a odpovědnosti za jejich chování (viz kompetence 3.2).

- Jestliže plánuji komplexnější či dlouhodobější úkoly/aktivity (např. exkurze do zahraničí, divadelní představení, čtenářský deník v cizím jazyce), prodiskutuji s kolegy a kolegyněmi, informuji rodiče společně s vysvětlením role, povinností a způsobů práce žáka či žákyně. Představím jim očekávaný cíl a výstup.

Úroveň 3: Zkušený/á učitel/ka

9. Zapojuji experty a expertky z praxe či širší komunitu školy do vzdělávání žáků a žákyň, a to efektivně vzhledem k cílům učení. Vhodně využívám externí příležitosti pro rozvoj žáků a žákyň.

- Pro výuku cizího jazyka nabízím exkurze, návštěvu divadelního či filmového představení, pozvu autora vhodné knihy nebo jinou zajímavou osobnost (blogera/blogerku, cestovatele/cestovatelku, překladatele/překladatelku).

OBLAST 6 PRPROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.1: Systematicky pracuji na utváření svého sebepojetí v roli učitele či učitelky a na svém profesním rozvoji.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Vědomě pracuji na utváření svého profesního sebepojetí, tj. formuluji či upravuji svou učitelskou vizi, jakým učitelem chci či nechci být a proč. Svou učitelskou vizi opírám o reflektovanou zkušenost, poznání sebe sama a svých silných i slabých stránek v roli učitele/ky, o odborné poznatky a další zdroje. Vysvětlím přínos své učitelské vize pro učení a rozvoj žáků a žákyň.

2. Na základě svých rozvojových potřeb a své učitelské vize si stanovuji rozvojové cíle. Systematicky pracuji na jejich naplňování a využívám k tomu široké škály prostředků (např. vzdělávání, odborná literatura, kolegiální spolupráce, rozvojové komunity, mentoring).

- Své pojetí oboru a výuky rozvíjím a upřesňuji na základě reflektované pedagogické praxe a studia nových poznatků v aplikované lingvistice, teorii osvojování jazyka a didaktice daného cizího jazyka.
- Vysvětlím žákům a žákyním, jaký je můj přístup k výuce cizích jazyků a jaké jsou optimální možnosti efektivního učení se cizímu jazyku.

- Účastním se seminářů a kurzů zaměřených na výuku cizích jazyků, věnuji se studiu odborné literatury v oboru lingvistiky a didaktiky, aktivně spolupracuji s kolegy a kolegyněmi při sdílení osvědčených postupů či materiálů, realizuji tandemovou výuku a vzájemné hospitace s kolegy a kolegyněmi a zapojuji se do komunit učitelů a učitelek cizích jazyků. Zároveň rozvíjím svou komunikační kompetenci v cílovém jazyce např. komunikací s rodilými mluvčími, četbou literatury a denního tisku.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

3. Vyhodnocuji naplňování svého rozvojového cíle. Cíl pravidelně přehodnocuji a nastavuji si cíl nový. Vyhodnocuji účinnost prostředků, které využívám pro svůj profesní růst. Usiluji o maximalizaci pozitivního dopadu na učení žáků a žákyň skrze svůj profesní růst.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

4. Systematicky využívám reflexi (kompetence 2.5) a profesní spolupráci (kompetence 5.1 a 5.2), včetně pravidelné zpětné vazby od žáků/žákyň a kolegů/kolegyň, k vyhodnocování svého vlivu na žáky/žákyně, svých vlastních silných a slabých stránek a svých vzdělávacích potřeb.

OBLAST 6 PRPROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.2: Odpovědně pracuji s informacemi a s digitálními nástroji, vedu žáky a kolegyně k demokratickým hodnotám a jednám v souladu s profesní etikou.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Respektuji vědecká fakta, tzn. odlišuji informace založené na vědeckém poznání od informací, které tento základ nemají.

- Učím žáky a kolegyně pracovat s autentickými cizojazyčnými texty z různých zdrojů, například zpravodajských webů, populárně-naučných článků a příspěvků na sociálních sítích.
- Například zadám za úkol přečíst krátký článek o zdravém stravování a diskutovat o jeho důvěryhodnosti. Během analýzy textu žáci a kolegyně identifikují, zda text obsahuje vědecká data nebo odkazy na výzkumy, nebo zda se opírá spíše o neověřené názory a subjektivní tvrzení. Ukazuji, jak rozpoznání důvěryhodných informací podporuje nejen kritické myšlení, ale i demokratické hodnoty, například schopnost vést faktickou a respektující debatu.

2. Respektuji duchovní život, náboženství a duchovní tradice.

- V rámci rozvoje interkulturní komunikační kompetence u žáků a kolegyně podporuji zájem o specifika a tradice jiných kultur, a to způsobem, který je respektující a odstraňující stereotypy a předsudky.
- Například při práci s tématem "Vánoce" zadám za úkol vypracovat prezentaci o tradicích spojených s oslavou Vánoc v různých zemích, v nichž se hovoří daným jazykem. Při diskusi nad prezentacemi kladu otázky, které žáky a kolegyně vedou k hlubšímu pochopení významu tradic v životě lidí, a zdůrazňuji, že rozdílné duchovní tradice obohacují kulturní rozmanitost.

3. Orientuji se na mediální scéně, využívám informace z důvěryhodných zdrojů, jednám odpovědně při využívání médií a sociálních sítí, mj. nešířím neověřené zprávy a dezinformace, odpovědně využívám umělou inteligenci.	• Orientuji se ve specifikách mediální scény, umím používat umělou inteligenci, jsem si vědom/a i rizik jejího užívání bez reflexe. Jsem si také vědom/a výhod a nevýhod digitálních překladačů a umím s nimi pracovat.
4. Ctím odbornost a význam znalostí pro utváření názorů a rozvoj kompetencí.	
5. Vyznávám demokratické hodnoty zakotvené v Ústavě ČR a podporuji roli veřejných institucí a občanské společnosti pro jejich naplňování. V rámci svého občanského života, studia či práce se aktivně zapojuji do demokratických procesů (ve škole např. volby do školské rady, spolupráce s žákovskými parlamenty apod.).	
6. Jednám v souladu s profesní etikou učitele a učitelky, tj. v souladu s hodnotami a postoji obsaženými v tomto kompetenčním rámci nebo v jiných platných etických kodexech spojených s učitelskou profesí.	

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

7. Vedu žáky a žákyně k respektu k vědeckým faktům (bod 1) i duchovnímu životu a tradicím (bod 2) a k orientaci na mediální scéně a odpovědné práci s informacemi, sociálními sítěmi a umělou inteligencí (bod 3).

- Vedu žáky a žákyně k uvědomělému a reflektovanému využívání umělé inteligence. Představuji řadu nástrojů AI.
- Dokážu realizovat vyučovací hodinu, jejímž cílem je, že žáci odhalí výhody a rizika používání elektronických překladačů pro svou každodenní potřebu. Úkolem žáků a žákyní je najít a přeložit článek z médií za pomoci nástrojů DeepL, Google Translate a pozorovat rozdíly v obou překladech, jakož i rozdíly v alternativních nabídkách obou nástrojů. Součástí hodiny je také demonstrace následné kontroly překladu vybraných pasáží za využití běžných výkladových i překladačových slovníků. Součástí reflexe celé hodiny je diskuse o tom, jak elektronické slovníky a překladače efektivně a spolehlivě využívat, aniž by docházelo k nereflektovanému přejímání generovaného obsahu. Tímto způsobem rozvíjím nejen komunikační kompetenci, ale také mediální gramotnost a odpovědný přístup k práci s informacemi a digitálními nástroji.

Úroveň 3:

Zkušený/á učitel/ka

8. Vedu žáky a žákyně k rozvoji charakteru, osvojování demokratických hodnot a k podpoře veřejných institucí a občanské společnosti, a to zejména tím, že dávám žákům a žákyním příležitost zažívat uskutečňování těchto hodnot ve výuce a životě školy.

- V rámci výukových činností realizuji s žáky a žákyněmi projekty na různá témata, jako např. téma občanská společnost a dobrovolnictví.
- Například zadám žákům a žákyním úkol připravit ve skupinách návrh kampaně na podporu místní komunity, například sbírky na charitu nebo akce na podporu životního prostředí, přičemž všechny materiály mají být zpracovány v daném cizím jazyce. Během práce žáky a žákyně vedu k tomu, aby diskutovali a hlasovali o nejlepších nápadech. V průběhu hodiny zdůrazňuji hodnoty spolupráce, respektu k různým názorům a odpovědnosti za přijaté rozhodnutí. Po prezentaci návrhů vybere třída hlasováním jeden projekt, který bude realizován v rámci školy, například výsadba stromů nebo sbírka oblečení pro charitativní organizaci.

OBLAST 6 PRPROFESNÍ SEBEPOJETÍ, ROZVOJ, ETIKA A DUŠEVNÍ ZDRAVÍ

Kompetence 6.3: Systematicky pečuji o své duševní zdraví a psychohygie.

Úroveň

Absolvent/ka učitelství

1. Věnuji odpovídající pozornost sám/sama sobě; sleduji svůj psychický stav (i na základě reflexe, viz kompetence 2.5), vedle svého studia či práce věnuji odpovídající pozornost také svým fyzickým potřebám (spánek, strava, odpočinek, pohyb), jiným potřebám, osobním zájmům, vztahům a sociálním kontaktům.

2. Pojmenovávám svá očekávání, obavy a potřeby spojené s učitelskou rolí a aktivně s nimi pracuji. Umím je sdílet s druhými a říci si o pomoc.

Úroveň 2:

Začínající učitel/ka

3. Při plánování a realizaci výuky kladu důraz také na rovnováhu mezi pracovním a osobním životem, využívám již hotové materiály a inspiraci od kolegů a kolegyně, přenáším odpovědnost a aktivitu na žáky a žákyně tam, kde je to možné, vhodné a podstatné pro mou psychohygienu.

4. Při péči o své psychické zdraví aktivně a podle potřeby využívám dostupné prostředky, jako je kolegiální rozhovor, mentoring, intervize, supervize nebo jiná laická i odborná pomoc.

Úroveň 3:
Zkušený/á učitel/ka

5. Umím dlouhodobě sledovat stav svého psychického zdraví a vykonávat svou práci tak, aby to pro mne bylo dlouhodobě udržitelné a naplňující.